

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

bakalářské kombinované studium
2011 – 2012

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Petra Lalahová, DiS

Jordánsko – turistická destinace Středního východu

Praha 2012

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Lucie Paulovčáková, Ph.D.

COMENIUS UNIVERSITY PRAGUE

Bachelor Combined Part time
2011 - 2012

BACHELOR THESIS

Petra Lalahová, DiS

Jordan – tourist destination in the Middle East

Prague 2012

**The Bachelor Thesis Work Supervisor:
Ing. Lucie Paulovčáková, Ph.D.**

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne 7.3.2012

.....

Poděkování

Ráda bych poděkovala Ing. Lucii Paulovčákové, Ph.D. za metodickou a odbornou pomoc a další cenné rady při zpracování mé bakalářské práce.

Anotace

Předkládaná bakalářská práce se zabývá Jordánskem jako turistickou destinací Středního východu s řadou významných atraktivit. V rámci analýzy SWOT jsou představeny silné stránky a příležitosti pro rozvoj cestovního ruchu této destinace, ale také slabé stránky a ohrožení. Bakalářská práce obsahuje návrh poznávacího zájezdu s pobytem u moře v rámci individuální turistiky, který vychází z výsledků dotazníkového šetření, z analýzy nabídky cestovních kanceláří a vlastních zkušeností autorky. V závěru jsou formulována doporučení pro zvýšení návštěvnosti této destinace.

Klíčové pojmy

Cestovní ruch, destinace cestovního ruchu, Jordánsko, mezinárodní cestovní ruch, poznávací zájezd, produkt cestovního ruchu, předpoklady rozvoje cestovního ruchu, Střední východ, SWOT analýza, turistické atraktivity Jordánska.

Annotation

The present thesis deals with Jordan as a tourist destination in the Middle East with a number of major attractions. The SWOT analysis are presented strengths and opportunities for tourism development of this destination, but also weaknesses and threats. Bachelor of work includes design of cognitive tour with stay at sea in the individual tourism, based on survey results, the analysis of travel agencies and our own experience of the author. Finally, recommendations are formulated to drive traffic to the destination.

Key words

International tourism, Jordan, Jordan's tourist attractions, sightseeing tours, SWOT analysis, the Middle East, tourism, tourist destination, tourism development assumptions, tourism product.

OBSAH

ÚVOD	8
1 CESTOVNÍ RUCH	9
1.1 Obecná charakteristika cestovního ruchu	9
1.2 Mezinárodní cestovní ruch.....	12
1.3 Cestovní ruch v regionu Střední východ	14
2 CESTOVNÍ RUCH JORDÁNSKA	17
2.1 Územní vývoj Jordánska.....	17
2.2 Charakteristika cestovního ruchu Jordánska.....	18
2.3 Předpoklady rozvoje cestovního ruchu Jordánska	21
2.3.1 Selektivní činitelé rozvoje.....	21
2.3.2 Lokalizační činitelé rozvoje	23
2.3.3 Realizační činitelé rozvoje	25
3 ATRAKTIVITY JORDÁNSKA Z HLEDISKA CESTOVNÍHO RUCHU	29
3.1 Kulturně-historické atraktivity	29
3.2 Poutní místa.....	35
3.3 Přírodní atraktivity.....	36
3.4 Návštěvnost vybraných památek.....	38
4 PRODUKTY ČESKÝCH A JORDÁNSKÝCH CESTOVNÍCH KANCELÁŘÍ - DESTINACE JORDÁNSKO	40
4.1 Nabídka	40
4.2 Komparace vybraných cestovních kanceláří	46
5 DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ	49
5.1 Výsledky dotazníkového šetření	49
5.2 Rozšířená analýza dotazníkového šetření	49
6 NÁVRH VLASTNÍHO PRODUKTU	62
ZÁVĚR	68
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	71
INTERNETOVÉ ZDROJE	72
SEZNAM TABULEK A GRAFŮ	74
SEZNAM PŘÍLOH	76

ÚVOD

Cestovní ruch je významným ekonomickým přínosem světového hospodářství. Díky cestovnímu ruchu jsou tvořena nová pracovní místa, uspokojují se základní lidské potřeby, potřeby odpočinku, trávení volného času, ale také upevňování zdraví, a to hlavně v oblasti zdravotně orientovaného cestovního ruchu. Cestovní ruch je uplatňován i v rámci podnikání v souvislosti s kongresy, výstavami, veletrhy apod.

Turisté v destinacích vyhledávají především odpočinek, rozptýlení, odreagování od shonu všedního života, nové zážitky a v neposlední řadě upevňují své zdraví. Velmi oblíbený je kulturně poznávací cestovní ruch a poznávání přírodních atraktivit, místních zvyků a v neposlední řadě také gastronomie.

Ne jinak je tomu i u Jordánska, destinace, která je předmětem zpracování této bakalářské práce. Pozornost je věnována jak památkám hojně navštěvovaným, tak i památkám, které jsou z pohledu cestovního ruchu opomíjeny a příliš často nejsou zařazovány do itinerářů zájezdů cestovních kanceláří. Země Jordánsko nabízí nejen okouzlující letoviska na pobřeží Rudého moře s jeho průzračnými vodami, ale i pobyty u nejslanějšího moře světa, u Mrtvého moře. Také se zde nacházejí památky zapsané na seznam UNESCO, pouštní krajiny, křížácké hrady, národní parky.

Cílem této bakalářské práce je pojednat destinaci jako takovou, zasadit ji do kontextu cestovního ruchu příslušného regionu a zhodnotit předpoklady jejího rozvoje. Dále na základě analýz, výstupů dotazníkového šetření a vlastních zkušeností s cestováním navrhnout poznávací zájezd v rámci individuální turistiky, který zahrnuje nejen návštěvu významných památek Jordánska, ale i část odpočinkovou u moře, a ověřit jeho konkurenceschopnost ve srovnání s nabídkou vybraných cestovních kanceláří na českém a jordánském trhu podle zvolených faktorů.

1 CESTOVNÍ RUCH

1.1 Obecná charakteristika cestovního ruchu

Světová organizace cestovního ruchu UNWTO na Mezinárodní konferenci o statistice cestovního ruchu v roce 1991 vymezila a definovala pojem cestovní ruch. Definice byla revidována v roce 2008 v novém dokumentu Mezinárodní doporučení pro statistiku turismu (IRTS) v tomto znění: „*Cestovní ruch (tourism) je činnost osob cestujících do míst a pobývajících v místech mimo své obvyklé prostředí po dobu kratší, než je stanovena, za jakýmkoliv hlavním účelem (obchod, trávení volného času nebo jiný osobní účel) jiným než být zaměstnán rezidentním subjektem v navštíveném místě.*“¹

Z výše uvedené definice lze odvodit význam a funkce cestovního ruchu. Cestovní ruch je oblastí spotřeby, tzn., že slouží k uspokojování potřeb, jako jsou potřeby rekreace, poznání, kulturních zážitků, změny místa apod. Dále je oblastí podnikatelských příležitostí v mnoha oborech, neboť musejí být vytvořeny podmínky nejen pro pobyt účastníků cestovního ruchu, ale také pro využití volného času, které je motivem účasti na cestovním ruchu. Tím se cestovní ruch stává i faktorem rozvoje nejen regionálních celků, národních ekonomik, ale i ekonomiky světové.

Cestovní ruch se neorientuje na potřeby jako takové, ale spíše na motivy, které ovlivňují chování účastníka cestovního ruchu. Odlišné motivy jsou pak základem pro členění cestovního ruchu na různé formy. Mezi základní formy cestovního ruchu patří rekreační cestovní ruch, kulturně-poznávací, sportovně orientovaný a lázeňsko-léčebný cestovní ruch. Dále existují i tzv. specifické formy, mezi které patří kongresový cestovní ruch, cestovní ruch třetí generace, lovecký cestovní ruch a řada dalších.²

¹ PALATKOVÁ, M.; ZICHOVÁ, J. *Ekonomika turismu*. 2011. s. 12.

² PETRŮ, Z. *Základy ekonomiky cestovního ruchu*. 2007.

V současné době se objevují nové typy cestovního ruchu jako voluntarismus, dark turismus, couchsurfing, gay turismus, babymoons³ apod. Nové typy cestovního ruchu reagují na měnící se životní styl, na rozvoj nových technologií.⁴

Cestovní ruch má několik typických obecných charakteristik společných pro oblast služeb, ale zároveň má i svá specifika, která jsou důležitá při tvorbě produktu. Mezi obecné charakteristiky patří nehmotný charakter služeb, místní a časová vázanost služeb, jejich pomíjivost, distribuční cesty, podmíněnost nákladů a vázanost služeb na jejich poskytovatele. Odlišnost služeb cestovního ruchu vyplývá z jeho zvláštností, tj. z jejich kratší exozitury, výraznějšího vlivu psychiky a emocí při nákupu těchto služeb, většího důrazu na kvalitu a image, složitějších a proměnlivějších distribučních cest, větší závislosti na dodavatelských firmách, možnosti snadnějšího kopírování služeb či většího důrazu na propagaci v období mimo hlavní sezonu.⁵

Poptávka po produktech cestovního ruchu může být ovlivněna i individuální motivací, společenskými vlivy, rozhodování může ovlivnit rodina, přátelé nebo vlivy životního prostředí jako je ekologie, znečištění, hluk. Poptávka je také ovlivněna vlivy ekonomickými a politickými. Jedná se zejména o kupní sílu obyvatelstva, legislativu, regionální politiku, vízovou povinnost apod. Dále jsou to vlivy jako sezónnost, módnost destinace, bezpečnost destinací.

S nabídkou na trh cestovního ruchu přicházejí nejrůznější poskytovatelé služeb, do kterých lze zařadit ubytovací a stravovací zařízení, dopravní společnosti, cestovní kanceláře a agentury apod. Turistická nabídka závisí na společenských normách, hodnotách, kultuře, tradici a politice. Společnosti orientované na volný čas jsou turistické nabídce otevřenější než silně tradičně orientované a relativně uzavřené společnosti. Nabídka je podstatně určována obecným hospodářským vývojem v zemi a světovým hospodářstvím. Pro mnoho turistických zemí má velký význam potřeba deviz, což často vede k urychlení vývoje turistické nabídky. Důležité je rozdělení a využití stávajících zdrojů pracovní síly a kapitálu. Důležitá je také všeobecná úprava podmínek volného pohybu, pasových a celních předpisů a mezinárodní politické

³ Babymoos znamená poslední dovolenou před narozením dítěte.

⁴ PALATKOVÁ, M.; ZICHOVÁ, J. *Ekonomika turismu*. 2011. s. 24 – 27.

⁵ PETRŮ, Z. *Základy ekonomiky cestovního ruchu*. 2007. s. 94 – 97.

a hospodářské vztahy s ostatními zeměmi. K faktorům životního prostředí je možné částečně zařadit i všeobecný vývoj infrastruktury, především dopravu a zásobování destinace energií a vodou (tyto faktory je možné zařadit rovněž mezi faktory ekonomické). Individuální podnikatelské aktivity určují, v jaké míře a formě vznikne turistická nabídka určité země.⁶

Trendy naznačují, že v Evropě roste poptávka po kvalitě služeb, zkracování pobytů, roste počet cest na dlouhé vzdálenosti mezi Evropou a dalšími kontinenty - Amerikou, Asií, Oceánií. Rychleji než sportovní zimní pobyty roste zájem o zimní pobyty na jihu, o mimosezónní kulturní zájezdy a o zájezdy lodní. Cestovní ruch po železnici bude podpořen novými rychlými spojeními (rychlolaky, evropské železniční koridory). V Evropě se zvyšuje objem městského cestovního ruchu, jako jsou kolektivní služební cesty zahrnující semináře, konference, výstavy, kulturu, sportovní akce apod. Vývojové trendy naznačují, že více poroste počet individuálních zájezdů než počet skupinových zájezdů a počet zájezdů pro seniory. Důležitým faktorem při rozhodování výběru služeb bude kvalita životního prostředí, kvalita služby ve spojení s cenou.⁷

Dále se v poptávce projevují nové potřeby při cestování jako touha po dobrodružství, poznání, porozumění jiným kulturám, jejich zvykům a tradicím. Zvyšuje se poptávka po zdravotně a sportovně orientovaných produktech jako je cykloturistika, wellness, ekologické formy cestovního ruchu, golfová turistika. Roste zájem o regionální produkty, jako je gastronomie, místní zážitky. Dochází k nárůstu segmentu business travel zahrnující konference, kongresy, veletrhy.

Nabídka je zaměřena na tvorbu nových produktů a jejich přizpůsobení vybraným segmentům trhu jako jsou regionální produkty – pивní a vinařské stezky, zážitková gastronomie, animační programy. Také se rozvíjí tzv. zelený cestovní ruch, který je ekologicky šetrný k životnímu prostředí.

Do budoucna z hlediska celosvětových trendů lze tedy očekávat např. růst počtu klientů z Asie, růst požadavků na kvalitu služeb, ale i kvalitu životního prostředí, nárůst počtu

⁶ KOL. AUTORŮ. *Školení a vzdělávání pracovníků v cestovním ruchu. Komunikace a praktické dovednosti pracovníků cestovního ruchu*. 2006.

⁷ ZELENKA, J. *Marketing cestovního ruchu*. 2007. s. 64.

mezikontinentálních cest, leteckých cest na střední a krátké vzdálenosti, zkracování délky pobytu, zvýšení frekvence cest, zvýšení objemu městské turistiky, zejména v Evropě, vyšší tempo růstu individuálního cestovního ruchu, zvýšení počtu rezervací prostřednictvím internetu apod.⁸

1.2 Mezinárodní cestovní ruch

Mezinárodní cestovní ruch se začal hromadně rozvíjet po II. světové válce. Výrazný vliv na jeho nárůst měl rozvoj civilního letectví a výstavba dálničních sítí. Po obchodu s ropou a ropnými produkty a automobilovém průmyslu zaujímá cestovní ruch svojí výší obratu třetí místo. Vývoj v posledních pěti letech však potvrdil rostoucí diverzifikaci trhů cestovního ruchu s objevením nových turistických oblastí, zvláště ve východní Asii a Tichomoří.⁹ Podle dlouhodobé prognózy UNWTO počet zahraničních turistů by měl dosáhnout 1,8 miliardy v roce 2030.

Podle odborných prognóz se předpokládá, že mezinárodní cestovní ruch bude i nadále růst v letech 2010-2030, ale mírnějším tempem než v minulých desetiletích, přičemž počet zahraničních turistů po celém světě vzroste v průměru o 3,3% ročně. V absolutním vyjádření bude každý rok cestovat do regionů jako je Asie, Latinská Amerika, střední a východní Evropa, východní Středomoří, Střední východ a Afrika, v průměru třicet milionů turistů ročně. Naproti tomu do tradičních destinací jako Severní Amerika, Evropa, Asie a Tichomoří pouze 14 milionů turistů.

Do roku 2030 se předpokládá, že podíl zahraničních turistů z rozvojových zemí se zvýší na 58%. K nejvyššímu nárůstu dojde v Asii a Pacifiku (30% v roce 2030 oproti 22% v roce 2010), na Středním východě (až 8% z 6%) a Africe (7% z 5%). Naopak nejvyšší pokles bude v Evropě (41% až 51%) a Severní a Jižní Americe (až 14% z 16%). V roce 2030 severovýchodní Asie bude jeden z nejnavštěvovanějších subregionů na

⁸ INDROVÁ, J. A KOL. *Mezinárodní cestovní ruch, vybrané kapitoly*. 2007. s. 83-87.

⁹ Statistika. [on-line]. [cit. dne 2011-11-01]. Dostupné z: http://www.cot.cz/data/cesky/99_02/2_statistika1.htm.

světě, což představuje 16% celkových příjezdů. Předstihne tak zejména jižní Evropu a Středomoří s 15% podílem v roce 2030.

Velká část příjezdů v příštích dvou desetiletích bude pocházet ze zemí Asie a Pacifiku, kde poroste o 5,0% ročně a vytvoří v průměru 17 milionů nových mezinárodních příjezdů ročně. Evropa následuje s průměrem 16 milionů nových příjezdů za rok, v důsledku mnohem mírnější tempa růstu (+2,5% ročně). Zbývajících 10 milionů příjezdů bude v Americe (5 milionů), Africe (3 miliony) a Středním východě (2 miliony).¹⁰

Podle zdrojů UNWTO počet zahraničních turistů vzrostl o 4,5% v prvních osmi měsících roku 2011 oproti roku 2010 na celkem 671 milionů (tj. o 29 milionů více než ve stejném období roku 2010). Celkový nárůst počtu turistů byl v Evropě (+6 %). V Asii byl nárůst počtu turistů 6%. Např. v jihovýchodní (+12%) a jižní Asii (+13%) zůstal dvouciferný růst. V severovýchodní Asii pak došlo ke zpomalení v důsledku poklesu výjezdů turistů Japonska a Oceánie. Severní a Jižní Amerika (+6%) byly mírně nad světovým průměrem, s mimořádně silnými výsledky Jižní Ameriky (+15%). V Africe příjezdy klesly o 4% v důsledku politické situace, kdy došlo k poklesu příjezdů návštěvníků do Severní Afriky, zatímco příjezdy do subsaharských destinací Afriky vzrostly o 4%.

I přes současnou situaci na Blízkém východě, některé destinace jako je Saúdská Arábie a Spojené arabské emiráty pokračují ve stabilním růstu. Výsledky z posledních měsíců (červenec a srpen 2011) také vykazují zlepšení návštěvnosti Egypta.

Údaje o příjmech a výdajích za zahraničního cestovního ruchu za prvních osm měsíců roku 2011 potvrzují pozitivní trend příjezdů. Mezi deset nejlepších destinací z hlediska příjmů patří v prvních 8 měsících roku 2011 USA (+11%) a Španělsko (+10%). Také růst příjmů oproti r. 2010 byl zaznamenán v zemích Itálie (+6%), Německo (+6%) a Velká Británie (+7%).

¹⁰ Statistika. UNWTO. [on-line]. [cit. dne 2011-11-01]. Dostupné z: <http://media.unwto.org/en/press-release/2011-10-11/international-tourists-hit-18-billion-2030>.

Co se týká zdrojových trhů, výdaje na cestování do zahraničí byly nejvyšší v rozvíjejících se ekonomikách Číny (+30%), Ruska (+21%), Brazílie (+44%) a Indie (+33%). Hlavní vyspělé trhy měly také větší výdaje oproti roku 2010, jako například Německo (+4%), USA (+5%), Kanada (+6%) a Itálie (+4%).

V roce 2010 vzrostly mezinárodní turistické příjezdy oproti roku 2009 o 6,6% na 940 milionů a příjmy se zvýšily o 4,7% což je 919 miliard dolarů. Růst mezinárodního cestovního ruchu se očekává do konce roku 2011 v rozmezí 4,0% až 4,5%, pro rok 2012 je prognóza růstu v rozmezí 3% až 4%, což je o něco méně než v roce 2011.¹¹

1.3 Cestovní ruch v regionu Střední východ

Region Středního východu zahrnuje jedenáct zemí, z nichž nejvýznamnější z hlediska cestovního ruchu jsou Egypt, Saudská Arábie, Sýrie, Spojené arabské emiráty, Jordánsko a Libanon.

Střední východ byl v roce 2010 v rámci cestovního ruchu nejrychleji se rozvíjející ze všech regionů. K posílení došlo v oblasti vnitroregionálního cestování v důsledku nízké ceny ropy. V roce 2010 region zaznamenal 60 milionů příjezdů, což bylo o 7,5 milionu více než v roce 2009. Příjmy z cestovního ruchu podle odhadů také vzrostly o více než 8 mil. USD. Např. Sýrie zaznamenala nárůst příjezdů v roce 2009 oproti roku 2008 o 40%, Palestina o 32%, Jordánsko o 20%, Egypt o 18% a Libanon o 17%. Výjimkou byla Saudská Arábie, která měla pokles příjezdů o 0,4%.

V roce 2010 zaznamenal Egypt nejvíce mezinárodních příjezdů, a to 14,051 milionů a jeho tržní podíl v regionu činil 23,3%. Také z hlediska příjmů z mezinárodního turismu (12,528 mil.USD) a tržním podílem v regionu ve výši 24,9% se umístil na prvním místě. Mezi další významné země z hlediska cestovního ruchu patří Saudská Arábie, Spojené arabské emiráty, Sýrie a Jordánsko. V tabulce 1 jsou zaznamenány mezinárodní příjezdy a příjmy z turismu v letech 2009 a 2010 vybraných zemí Středního východu.

¹¹ Statistika. UNWTO. [on-line]. [cit. dne 2011-11-11]. Dostupné z: <http://media.unwto.org/en/press-release/2011-11-08/european-tourism-grows-above-expectations>.

Tabulka 1 Mezinárodní příjezdy a příjmy v regionu Střední východ

Země	Mez. příjezdy (mil.)		Tržní podíl v regionu	Příjmy z mez. turismu (mil.USD)		Tržní podíl v regionu
	2009	2010	2010	2009	2010	2010
Egypt	11,914	14,051	23,3	10,755	12,528	24,9
Jordánsko	3,789	4,557	7,6	2,911	3,413	6,8
Saudská Arábie	10,896	10,850	18,0	5,995	6,712	13,3
SAE	6,812	7,432	12,3	7,352	8,577	17,1
CELKEM¹²	52,886	60,332	100	42,022	50,293	100

Zdroj: UNWTO. [on-line]. [cit.dne 2011-11-01]. Dostupné z: http://mkt.unwto.org/sites/all/files/docpdf/unwtohighlights11enhr_1.pdf

Podle UNWTO se očekává do roku 2020 více než 5 % nárůst cestovního ruchu ve srovnání se světovým průměrem 4,1%.

Střední východ je jedna z politicky nejméně stabilních oblastí světa, ale přesto tento region je jedním z dynamických z hlediska mezinárodních příjmů a příjezdů. Roční návštěvnost je kolem 60 miliónů turistů.

Mezi největší země regionu patří Saudská Arábie, Libye a Egypt. Nejnavštěvovanější zemí je pak Saudská Arábie, kde každoroční pouť do Mekky přiláká na 3 miliony návštěvníků. Také má nejvyšší výdaje na výjezdový cestovní ruch.

Nárůst zahraničních turistů byl zaznamenán i v Jordánsku. Např. v roce 2008 bylo na prvním místě v obsazenosti hotelů mezi arabskými zeměmi.

Další nárůst byl zaznamenán v Libanonu a Sýrii. Obě tyto země mají velký turistický potenciál. Nacházejí se zde nejen památky na různá historická období, památky zapsané v seznamu UNESCO, ale velkým přínosem pro další rozvoj cestovního ruchu je potenciál středomořského pobřeží. Cestovní ruch je však v současné době negativně ovlivněn vnitropolitickou situací a světovou hospodářskou krizí.

¹² Celkem včetně všech zemí Středního východu – Bahrain, Libanon, Omán, Palestina, Qatar, Sýrie a Jemen.

Cestovní ruch v regionu ovlivňuje řada společných faktorů, například fyzicko-geografické, z nichž nejdůležitější je nedostatek vodních zdrojů. Země tuto situaci řeší jednak výstavbou přehrad, vodních nádrží, ale také velmi drahým odsolováním. Díky vysokému počtu obyvatel dochází tak k nadměrnému užívání vody a tím pádem i k jejímu nedostatku.

Dalším faktorem je demografický vývoj. Pro tento region je typická vysoká porodnost, ale i kojenecká úmrtnost. Z přírůstku obyvatelstva vyplývají další problémy do budoucna jako nedostatek potravin či migrace obyvatelstva do měst či jiných zemí Středního východu.

Dalším negativním faktorem je klima, které je subtropické a tropické, což znamená nedostatek srážek, velké teplotní rozdíly mezi dnem a nocí, létem a zimou ve vnitrozemí.

Ekonomiku v daném regionu ovlivňuje ropa, ale týká se to pouze zemí Perského zálivu. Tyto země patří mezi největší dodavatele ropy na světě. Problémem je, že větší část zisků zůstává v rukou zahraničních společností. Dalším problémem v budoucnu, po vyčerpání zdrojů ropy, bude zaměstnanost místních obyvatel. V současné době zde pracují převážně zahraniční zaměstnanci, neboť místní obyvatelé jsou podporováni ze zisků plynoucích z těžby ropy. Bude potřeba vytvořit nová pracovní místa. Například Kuvajt se již začal orientovat na petrochemii, Katar na produkci hliníku, Bahrain má zájem stát se finančním centrem a Spojené arabské emiráty pak kromě cestovního ruchu rozvíjejí mezinárodní obchod a pouštní zemědělství.

Střední východ má i přes svá určitá negativa co nabídnout každému typu návštěvníka. Od nejjednoduššího ubytování po nejlepší hotelové ubytování na světě, od stravování na ulici až po stravování v těch nejlepších restauracích. Kromě kulturních, přírodních památek jsou zde další možnosti pro rozvoj cestovního ruchu – zejména kongresový cestovní ruch a náboženský cestovní ruch.¹³

¹³ HAMARNEHOVÁ, I. Střední východ – cestovní ruch jako zdroj ekonomického růstu regionu. In. *Sborník mezinárodní vědecké konference Hotelnictví, turismus a vzdělávání*. Praha: VŠH, 2011.

2 CESTOVNÍ RUCH JORDÁNSKA

2.1 Územní vývoj Jordánska

Oficiální název státu zní Jordánské hášimovské království. Do počátku 20. století bylo Jordánsko součástí Palestiny. Zdejší území bylo domovem nejstarších civilizací světa. Kolem roku 1023 př. n. l. Izraelité založili království vedené králem Saulem a Davidem. Hlavním městem se stal Jeruzalém. V roce 63 př. n. l. se Izrael stal součástí Římské říše. Předpokládá se, že v této době zde žil a kázal Ježíš. Za vlády Caliguly proběhla série židovských povstání, která však nakonec byla potlačena a Jeruzalém byl vyhlazen. Tato porážka znamenala konec židovského státu a počátek úpadku Palestiny. Židovský národ byl roztroušen mimo území Palestiny.

Od 1. tisíciletí př. n. l. začali do východního Jordánska pronikat Nabatejci. Za jejich přítomnosti došlo díky obchodním stezkám k nebývalému rozkvětu. Nabatejská říše sahala až k Damašku a Hidžázu. Jejím protipólem byla tzv. liga deseti čili Decapolis - hospodářská a vojenská aliance deseti nejdůležitějších měst na východ od Jordánu. Dále následovala éra křižáků, po kterých zůstali pevnosti a hrady v Keraku, Ajlounu, Schobaku, ve Wadi Musa. Poté se chopili moci Osmané a když Osmanská říše po první světové válce zanikla, převzala kontrolu nad Palestinou Velká Británie a vytvořila stát Transjordánsko.

Roku 1923 se Transjordánsko oddělilo od Palestiny. V roce 1946 bylo vyhlášeno nezávislé Hášimovské království a v roce 1949, po válce s Izraelem, kdy získalo území za řekou Jordán (západní břeh Jordánu) došlo k přejmenování na Jordánsko. V roce 1967 propukla Šestidenní válka, kdy Izrael převzal zpět západní břeh Jordánu a východní Jeruzalém.

V letech 1980-88 Jordánsko v Íránsko-irácké válce podporovalo Irák. Roku 1991 v průběhu války v Perském zálivu kritizovalo vojenský zásah Západu v Iráku. V roce 1994 došlo k podepsání smlouvy s Organizací pro osvobození Palestiny (dále jen

OOP)¹⁴ a rovněž mírové smlouvy s Izraelem. Podle dohody mezi Izraelem a OOP získal Západní břeh samosprávu a roku 1995 začal Izrael svá vojska stahovat.

Za vlády krále Abdullaha II. se zlepšily vztahy s Izraelem. V roce 2002 se oba státy dohodly na přečerpání vody z Rudého moře do ustupujícího Mrtvého moře a v roce 2004 se rozhodly vybudovat výzkumné centrum na společné hranici. Ve stejné době posílilo Jordánsko své vztahy s Egyptem a Sýrií.¹⁵

2.2 Charakteristika cestovního ruchu Jordánska

Ministerstvo cestovního ruchu Jordánska vypracovalo strategický plán rozvoje turismu na období 2011 – 2015. Mezi hlavní pilíře patří zvýšit mezinárodní příjezdy na 9,4 milionů a příjmy z cestovního ruchu na 4,2 bilionů jordánských dolarů ve srovnání s rokem 2010 (viz tabulka č.2). V domácím cestovním ruchu by příjmy měly vzrůst o 30%.

Dosavadní vývoj celkových příjmů z cestovního ruchu za rok 2009 a 2010 ukazuje tabulka 2, ze které je zřejmé, že se příjmy zvýšily oproti roku 2009 o 33,4 %. Nejvíce příjmů je zaznamenáno v měsících duben, červen až srpen a v listopadu.

¹⁴ Organizace pro osvobození Palestiny (Palestine Liberation Organization) byla založena Ligou arabských států 2. června 1964 na 1. kongresu Palestinské národní rady. Cílem kongresu, který se konal v jordánském sektoru Jeruzaléma, bylo vytvořit takovou organizaci, jež bude zastřešovat všechny hlavní palestinské organizace. Téhož dne byla také přijata Palestinská národní charta, která označila Palestinu za historické území patřící celému arabskému světu. Charta uznala za Palestince i Židy palestinského původu, ale jen v případě, že se rozhodnou žít s ostatními v míru.

¹⁵ CK CAMPANATOUR s.r.o. Jordánsko. [on-line]. [cit.dne 2011-11-01]. Dostupné z: <http://www.jordansko.cz>.

Tabulka 2 Celkové příjmy z cestovního ruchu (mil. JD)

Měsíc	2009	2010
Leden	119,10	149
Únor	111,9	144,7
Březen	128,9	180,4
Duben	171,4	226,1
Květen	150,8	187,6
Červen	168,6	201,1
Červenec	267,9	324,9
Srpen	260,8	241,9
Září	183,3	220,6
Říjen	168,3	175,9
Listopad	172,2	218,4
Prosinec	163,8	152,7
CELKEM	2067	2423,3

Zdroj: JTB. [on-line]. [cit.dne 2011-11-01]. Dostupné z: <http://www.mota.gov.jo>.

Dále strategie obsahuje marketingové a propagační cíle, které by měly zvýšit návštěvnost Jordánska. Hlavní segmenty, na které je potřeba se zaměřit je např. kulturní dědictví, náboženská turistika, ekoturismus, wellness, cruisy, kongresový a incentivní cestovní ruch, dobrodružný a aktivní turismus, festivaly a kulturní akce nebo sport a rekreace.¹⁶ Tento koncept vychází i z analýzy SWOT, která zahrnuje silné a slabé stránky dané oblasti, její příležitosti a ohrožení:

Silné stránky

- královská rodina
- UNESCO památky
- bohatá nabídka historických, přírodních a církevních míst
- Mrtvé moře
- horké prameny
- zdravotní péče a wellness
- tradice a řemesla
- přátelské obyvatelstvo a jejich pohostinnost
- ubytovací zařízení
- dostupnost dopravy vnitrostátní i mezinárodní

¹⁶ Statistika. JTB. [on-line]. [cit.dne 2011-11-01]. Dostupné z: http://www.mota.gov.jo/en/portals/0/NTS_2011-2015_english.pdf.

- znalost angličtiny
- dobré klima pro celoroční turistiku
- leží v srdci Středního východu a v dosažitelnosti Evropy
- vysoká úroveň bezpečnosti v porovnání s jinými zeměmi v regionu

Příležitosti

- rozšíření wellness a lázeňských center
- spojit průmysl lázeňský s cestováním
- náboženský cestovní ruch
- program svatých míst a spojit Jordánsko s Izraelem, Palestinou a Egyptem
- moderní poutě včetně výletů a aktivit pro mladé lidi
- ekoturismus
- zlepšit eko-ubytování – chaty, stany, kempy
- zapojení místních beduinů do eko turistiky
- trekking
- 4x4 dobrodružství
- modernizace infrastruktury
- zajištění dostupnosti kvalitních služeb infrastruktury, která zahrnuje hotely, rekreační střediska, restaurace a základní vybavení
- vybudovat jednoduché hotely a kláštery pro nenáročné turisty
- prodloužení délky pobytu
- rozvoj v oblasti archeologických, historických a náboženských památek do dalších oblastí Jordánska
- kongresová a incentivní turistika
- nové pracovní příležitosti

Slabé stránky

- málo kvalifikovaných pracovníků
- nedostatečná propagace
- nezájem médií
- nedostatečná spolupráce mezi soukromým a veřejným sektorem
- turisté tráví v zemi malý počet dnů

- soustředění turistického ruchu pouze na exponované památky
- nedostatečná propagace v rámci domácího cestovního ruchu
- chybějící nabídka regionálních produktů
- politická nestabilita v regionu

Hrozby

- nevědomost jordánské společnosti o významu cestovního ruchu a jeho přínosu pro společnost
- nedostatek zařízení v mnoha místech a cílech a jejich nedostatečné rozložení
- nedostatek propagační kampaně a marketingu zástupců v zahraničí
- chybějící balíčky produktů do sousedních zemí
- vysoké náklady na domácí cestovní ruch
- nedostatek finančních prostředků pro rozvoj cestovního ruchu a ochranu kulturního dědictví
- nedostatečná ochrana životního prostředí¹⁷

2.3 Předpoklady rozvoje cestovního ruchu Jordánska

Podmínky pro cestovní ruch, které ho ovlivňují a zároveň přispívají k jeho rozvoji, je možné členit na selektivní, lokalizační a realizační.

2.3.1 Selektivní činitelé rozvoje

Selektivní předpoklady vyjadřují způsobilost společnosti dané oblasti či země podílet se na cestovním ruchu aktivně i pasivně. Umožňují vybrat ty obyvatele nebo oblasti, kteří nebo které mají nejlepší předpoklady pro účast na cestovním ruchu. Člení se na předpoklady objektivní a subjektivní.

Objektivní předpoklady zahrnují celý soubor faktorů, které ovlivňují cestovní ruch v území. Patří mezi ně zejména politická a bezpečnostní stabilita oblasti, ekonomická a životní úroveň jejich obyvatel, stav životního prostředí apod. Subjektivní předpoklady

¹⁷ SWOT analýza. JTB. [on-line]. [cit.dne 2011-11-01]. Dostupné z: http://www.just.edu.jo/~green_tas/CD/Library/D1%20Tourism%20in%20Jordan.pdf.

ovlivňují rozhodování lidí o účasti na cestovním ruchu. Jejich účast závisí na příslušnosti k sociální a profesní skupině, na rodinných poměrech, ale také na psychologických faktorech. Často v rozhodování hraje významnou roli módnost návštěvy určitého střediska nebo oblasti, vliv reklamy a propagace cestovní kanceláře, ale i znalost jazyků.

Rozloha

Rozloha činí 89 300 km², z níž 7,8 % tvoří zemědělsky využívaná plocha.

Obyvatelstvo

Celkový počet obyvatelstva Jordánska podle zveřejněných statistických údajů činil 6,27 milionů obyvatel k červenci 2009 z toho bylo 36 % mladších 15 let, 64 % starších 15 let (3,67 milionů), z toho 40 % ekonomicky aktivních a 60 % ekonomicky neaktivních (30 % studentů, 54 % žen v domácnosti, 8 % má jiné vlastní příjmy, 7 % invalidní, 1 % neuvedeno). Jordánsko se řadí se 67,8 % populace pod třicet let mezi nejmladší země na světě. Přibližně 70 % obyvatelstva žije ve městech. Dle oficiálních údajů žije v Jordánsku necelých 450 tisíc Iráčanů, z toho velká část ilegálně. Kromě toho pobývá v Jordánsku cca 400 tisíc sezónních egyptských dělníků. Naopak několik set tisíc Jordánců pracuje dlouhodobě v zemích Zálivu. Státním náboženstvím je islám, ke kterému se hlásí asi 92–96 % obyvatel, zbytek populace představují křesťané a několik tisícovek Drúzů (zejména v okolí města Azraq).

Úřední jazyk

Úředním jazykem je arabština, vedle toho je relativně rozšířené i používání angličtiny.¹⁸

Hospodářství a ekonomika

Na 3,3 % obdělávatelné rozlohy země se pěstují olivy, tabák, citrusy, ovocné stromy, pšenice, jahody, rajčata a okurky; na pastvinách (8 % celkové rozlohy) se chovají ovce (1 milion), kozy (0,5 milionů), dobytek (33 tisíc) a velbloudi (14 tisíc); z toho část chovají dosud kočovní Beduíni. V Jordánu se loví ryby a voda z řeky se využívá pro zavlažování.

¹⁸ MZV ČR. Encyklopedie států. [on-line]. [cit.dne 2011-11-01]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/blizky_vychod/jordansko/index.html.

Hrubý národní produkt v přepočtu parity kupní síly na hlavu je 5200 USD, na čemž se podílí zemědělství 4 %, průmysl 30 % a služby 66 %. Nezaměstnanost je 13 %, inflace 15 % (2008). Přírodní rizika jsou sucha a zemětřesení, hlavní problémy jsou nedostatek pitné vody, odlesnění, nadměrná pastva, půdní eroze a desertifikace.

Státní zřízení

Jordánské hášimovské království je konstituční monarchií. Od 7. února 1999 je králem je Abdalláh II., korunním princem je jeho nejstarší syn Hussein (narozený 1994). Dvoukomorové Národní shromáždění se skládá ze senátu, který má 55 senátorů jmenovaných králem na 4 roky a z poslanecké sněmovny 110 poslancích. Ti jsou voleni na 4 roky, přičemž 6 míst je rezervováno pro ženy, 9 pro křesťany, 9 pro Beduíny a 3 pro Jordánce čečenského nebo čerkeského původu.¹⁹

2.3.2 Lokalizační činitelé rozvoje

Lokalizační činitelé umožňují umístění aktivit cestovního ruchu do určité oblasti či lokality. Rozhodující úlohu pro existenci těchto předpokladů má geografická poloha konkrétní oblasti či střediska. Lokalizační předpoklady tedy určují místo, kde se cestovní ruch může rozvíjet. Člení se na předpoklady přírodní a kulturní.

Přírodní předpoklady zahrnují povrch, podnebí, povrchové a podzemní vody, rostlinstvo a živočišstvo. Kulturní předpoklady jsou výsledkem tvořivé činnosti člověka. Předmětem zájmu turistů jsou architektonické památky, muzea, galerie, archeologické lokality, technické památky, významné parky a památky lidové architektury.

Poloha

Jordánsko je rozděleno do dvanácti provincií a oblastně hovoříme o East Bank, plošině East Bank a Jordánském údolí (součást Velké příkopové propadliny).

Celková délka státních hranic je 1635 km, z toho s Irákem 181 km, Izraelem 238 km, Saudskou Arábií 744 km, Sýrií 375 km a se Západním břehem Jordánu 97 km. Jordánsko je zemí s úzkým přístupem k moři a naprostá jeho většina je tvořena kamenitou pouští a polopouští (až z 95 %). Protéká zde řeka Jordán, která se vlévá do

¹⁹ CK Čedok. Jordánsko. [on-line]. [cit.dne 2011-11-01]. Dostupné z: <http://www.ct24.cz/cestovani/destinace/85990-jordansko>.

Mrtvého moře. Západní část země lemuje cca 900 m vysoké vápencové kopce. Nejvyšší hora Jordánska, Džabal Ram, leží na jihu a měří 1 754 m.

Podnebí

Západ země nabízí téměř středomořské klima, avšak na východě je typické pouštní klima. V Jordánsku velice málo prší, s výjimkou horské oblasti, sem zasahují vlhké větry vanoucí od Středoziemního moře. Zima je zde relativně chladná a občas se můžete setkat i se sněhem.

Flóra a fauna

Jelikož v Jordánsku dominuje poušť, k vidění jsou téměř pouze akácie a živočichové, kteří jsou přizpůsobeni životu v poušti, jako jsou gazely, damani, supi a hrdličky senegalské. V oblasti Wadi Rum za jarních dešťů rozkvétá velké množství květin a trav. Jediná zelená oblast je na východě země.²⁰

Jordánsko vyhlásilo šest přírodních rezervací, mezi nimi kaňon Mahmiyyat al Mujib, Wadi Dana s archeologickými nálezy nebo Mahmiyyat Zubya v Ajloun. Prioritou ochrany přírody jsou ekosystémy útesů ze 127 druhů tvrdých korálů v Aqabském zálivu, pro něž jsou typické korálové ploché desky, oddělené od pobřeží písčinami a za odlivu často obnažené, s příkrým svahem na mořské straně až do hloubky 70 metrů. V zálivu se vyskytuje 161 druhů ryb 118 rodů a nespočet druhů měkkých korálů, měkkýšů, hvězdic, koníků, ježovek, sumek a mořských řas vytvářejících podmořské louky a pastviny. Častými návštěvníky jsou delfíni. Pro ochranu útesů a zároveň i jejich rekreačně vzdělávací využití byl vyhlášen víceúčelový Mořský park Aqaba (Aqaba Marine Park), sahající podél pobřeží v šířce 7 km, s výzkumnou stanicí.

Zvyklosti a obyčeje

Jordánci jsou hrdí, přátelští, vstřícní k cizincům. Mají velké rodiny, milují děti a využívají každé příležitosti k setkání jak s rodinnými příslušníky, tak s přáteli. Příležitostí k tomu jsou četné svátky a čas jídla, kdy nikdy nejde jen „o jídlo“, ale téměř vždy o „setkání se s někým“. Společné jídlo je pro Jordánce velmi důležité a účastníky

²⁰ CK CAMPANATOUR s.r.o. Jordánsko. [on-line]. [cit.dne 2011-11-01]. Dostupné z: <http://www.jordansko.cz>.

spojuje (už jen tím, že se často jí ze společné mísy). Jordánci jsou velmi pohostinní, ale pozvání (do restaurace, na výlet, do rodiny ap.) je třeba nejprve zdvořile odmítnout. Pokud je pozvání přijato, vše nabídnuté je doporučeno sníst. Při návštěvě rodiny je očekáván drobný dárek (nikoli alkohol, pokud si nejste jisti, že obdarovaný není muslim). Také nelze podávat levou ruku, která je v arabském světě „nečistá“, neboť se používá pro intimní hygienu po návštěvě toalety a levou rukou se samozřejmě nejí. Zvyklostí je také pokud se při sezení přehodí noha přes nohu, pak je nutné složit nohy tak, aby nebyly vidět podrážky bot.

Při konverzaci je nutné se vyhnout hovoru na citlivá témata (královská rodina, palestinsko-izraelský konflikt, vztah Jordánska k dalším arabským státům, životní úroveň, postavení ženy v arabském světě apod.). Je třeba přijmout islámská konzervativní pravidla oblékání, která požadují na veřejnosti zakryté nohy a ramena, což platí zejména pro ženy. Před vstupem do mešity se zouvá a vyžadují se dlouhé kalhoty a rukávy, pokud ne rovnou důkladné zahalení.

Žena nikdy nepodává ruku muži jako první, ani Evropanka. Důvěrné projevy mezi mužem a ženou na veřejnosti jsou nežádoucí, homosexuální vztahy nejsou tolerovány vůbec. Pití alkoholu na ulici je přísně zakázáno. Je třeba respektovat náboženské zvyklosti, zejména zákaz jíst, pít a kouřit přes den v době ramadánu, platný pro muslimy. Nemuslimským návštěvníkům je jídlo a pití umožněno způsobem, který pravověrné muslimy neprovokuje. Při návštěvě beduínské komunity se setkáte s pohostinností, od návštěvníka se přitom očekává malý dárek. Král a královská rodina i jejich zobrazení se těší velké úctě a tentýž respekt se očekává i od návštěvníků.²¹

2.3.3 Realizační činitelé rozvoje

Realizační faktory umožňují realizovat nároky účastníků cestovního ruchu v oblastech s příznivými lokalizačními podmínkami, umožňují dopravit se do těchto míst a využívat je k pobytu, k rekreaci, k poznávání a k dalším aktivitám. Realizační faktory zahrnují dopravní a materiálně-technické faktory.

²¹ CK Čedok. Jordánsko. [on-line]. [cit.dne 2011-11-01]. Dostupné z: <http://www.ct24.cz/cestovani/destinace/85990-jordansko>.

Mezi dopravní faktory řadíme nejen dopravní spojení, ale i hustotu a kvalitu dopravní sítě, tyto faktory mají velký vliv na přitažlivost daného území. Materiálně-technické faktory vyjadřují vybavení území infrastrukturou, ubytovacími, stravovacími, zábavními, sportovními a dalšími zařízeními, která uspokojují potřeby účastníků cestovního ruchu. Patří k nim i informační systémy poskytující dostatek kvalitních informací potenciálním i skutečným návštěvníkům. Také je důležitá kvalita poskytovaných služeb včetně nových technologií v rezervaci, propagaci, organizaci (např. hotelové řetězce).²²

Automobilová doprava

K naprosté většině těch nejatraktivnějších památek je možné dostat se po kvalitních asfaltových silnicích, například směrem na jih vede King's Highway (památky: hora Nebo, Madaba, Shobak a Kerak) a do skalního města Petra a oblasti Wadi Rum vede dálnice Desert Highway, silniční síť je tedy rozsáhlá a na poměrně dobré úrovni.

Taxi

Tato služba je velmi dostupná a levná. Vozy mají typickou žlutou barvu. V noci se jezdí za smluvní ceny. V Jordánsku existuje také „hromadné taxi“, které jezdí velice často a k dopravě jsou využívány pohodlné sedany, hlavně značky Peugeot či Mercedes. Kromě běžných žlutých taxíků fungují ještě tzv. service taxis na pravidelných trasách, zpravidla shodných s autobusy. Proti autobusům jsou rychlejší, ale dražší.

Městská hromadná doprava

Prakticky existuje jen v Ammánu a názvy zastávek jen v arabštině.

Autobusová doprava

Většinou je realizována pomocí moderních, klimatizovaných a pohodlných „jet busů“, které se poznají podle modrobílé barvy. Metropole Ammán je spojena spolehlivou a levnou autobusovou dopravou s Aqabou a s hlavními městy sousedních zemí. Mezi velkými městy pravidelně jezdí pohodlné klimatizované autobusy společností Jett a Trust International. Spojení mezi menšími městy bývá omezeno na zastaralé minibusy, které obvykle vyjíždějí poté, co je vůz podle řidiče dostatečně obsazený. Po

²² HOLEČEK, M. A KOL. *Zeměpis cestovního ruchu*. 2005. s. 19 – 22.

cestě staví „na znamení“. Četné turistické lokality jsou bez pravidelného autobusového spojení (Mrtvé moře, Pouštní hrady, Bethany, hora Nebo), výjimkou je trasa mezi Petrou a Wadi Rum.

Železniční doprava

Železniční síť zde v podstatě neexistuje, s výjimkou turistického vláčku mezi Aqabou a Wadi Rum.

Letecká doprava

Letecky je možné se dopravit přímo na mezinárodní letiště Queen Alia v Ammánu, spojení zajišťuje mnoho evropských leteckých společností, jako například El Al, Air France, British Airways, KLM, Lufthansa, ČSA.

Lodní doprava

Existuje jen jedna linka, a to mezi Sinajským poloostrovem do Jordánska a zpět, přes Rudé moře. Do Aqaby je možné se dostat i trajektem (přepravuje i osobní automobily) a katamaránem.²³

Ubytování

Jordánské hotely jsou tříděny do evropských kategorií, přičemž 4 či 5 hvězdičkové hotely se vyrovnají standardnímu evropskému luxusu. Hotely u Mrtvého moře můžeme přirovnat spíše k lázeňským střediskům, kempů je zde velmi málo a jsou velice jednoduše vybaveny.

Turisté, mířící do Jordánska za potápěním, se mohou ubytovat v potápěčských základnách, které kromě půjčovny a potápěčského obchodu zajišťují také stravování a někdy i transfer z letiště.

Stravování

Nejoblíbenější úpravou masa je grilování a maso na rožni (jehněčí, skopové, hovězí, kůzlečí nebo kuřecí, neboť vepřové islám zakazuje). Obvykle se objednává pro celý stůl. Méně časté jsou ryby. Běžnou přílohou je arabský chléb a dušená rýže. K ochucení se používají cibule a česnek, olivy a olivový olej, okurky, nať koriandru, bazalka,

²³ CK CAMPANATOUR s.r.o. Jordánsko. [on-line]. [cit.dne 2011-11-01]. Dostupné z: <http://www.jordansko.cz>.

oregáno, petržel, čerstvá i sušená máta a pálivé omáčky. Nesmí chybět semínka a ořechy, zejména vlašské, lískové, arašídové, kešu, pistácie, mandle. Do mnoha jídel se přidávají rozinky a sezamová či piniová semínka, jež jsou rovněž základem sladkých moučníků, podávaných na závěr jídla.²⁴

Mezi oblíbené moučníky patří baklava, což je moučník z listového těsta s ořechy, polívaný medem; barazak, křupavé, kulaté pečivo sypané sezamovými semínky; maamúl, sušenky plněné datlemi a pistáciiovými oříšky máčené v růžové vodě; Kubáta, což je krémový sýr posypaný kousky těsta namočenými v sirupu. Oblíbený je i mušabbak, koláč nasáklý sirupem, mušakkal, druh baklavy nebo halawat al-jibn, což je zákusek plněný tvarohem a zalitý sirupem a zmrzlinou.²⁵

Na závěr jídla se v miniaturních šálcích podává aromatická, silná arabská káva „kahva“, přeslazená a ochucená skořicí, kardamonem, hřebíčkem, vanilkou, oříškovou esencí nebo zázvorem. „Nes“ je káva v našem pojetí, „kacar“ skutečně silná káva. Arabský „šáj“ (čaj) je rovněž přeslazený, lze si vybrat černý („šáj Lipton“, s mlékem nebo citronem) nebo bylinný. Pije se džus, voda, limonády a dovážené i místní pivo Petra (8 % alkoholu). V mezinárodních hotelích jsou v nabídce víno i destiláty, přestože alkohol islám zakazuje. Místní víno představují značky St. George a Machereus; pálenka „arak“ se vyrábí z vinných hroznů s přidáním anýzu.

Další vybrané speciality

Mezi další speciality což jsou např. fazole ochucené česnekem a citronem; mensaf představuje dušené jehněčí v jogurtové omáčce s rýží a piniovými oříšky; hommos (humus) je pyré z vařené cizrny (římský hrách), do něhož se přidává sezamová pasta (tania), olivový olej, citrónová šťáva a česnek. Ke známým specialitám patří kebab představující kuřecí kousky obalované ve směsi skořice, kardamonu, tymiánu a koření baharat, dále koubba, což jsou smažené masové šišky plněné kořeněným mletým masem s piniovými oříšky.²⁶

²⁴ CK Čedok. Jordánsko. [on-line]. [cit.dne 2011-11-01]. Dostupné z: <http://www.ct24.cz/cestovani/destinace/85990-jordansko>.

²⁵ ZAVŘELOVÁ, P. *Jordánsko – cesty kolem světa*. 2008.

²⁶ CK Čedok. Jordánsko. [on-line]. [cit.dne 2011-11-01]. Dostupné z: <http://www.ct24.cz/cestovani/destinace/85990-jordansko>.

3 ATRAKTIVITY JORDÁNSKA Z HLEDISKA CESTOVNÍHO RUCHU

3.1 Kulturně-historické atraktivity

Kerak

Jedná se o křižáckou citadelu z 12.st. Hrad byl součástí obranného systému vedoucího mezi Jeruzalémem a Aqabou.²⁷ Uvnitř se nachází několik místností jako stáje, řemeslnické dílny, kuchyně, pece na chléb. O Keraku je také zmínka v Bibli a je vyobrazen na madabské Mozaikové mapě.

Shobak

Jedná se křižáckou pevnost známou jako Mont Realis (Montreal), která byla postavena v roce 1115 Baldwinem I. Uvnitř pevnosti jsou dva kostely. Jsou zde trosky lázní, vodních nádrží a mlýnských kamenů, které sloužily k lisování oliv. Velmi pozoruhodné je dlouhé křižácké schodiště, které vede do nitra hory až k prameni, který posádce poskytoval vodu.²⁸

Amman – hlavní město Jordánska

V Ammanu se nachází několik mešit, z nichž nejokázalejší na celém Blízkém Východě je mešita krále Abdalláha (King Abdullah Mosque), postavená v letech 1982-1990. vejdou se do ní až 3 000 věřících. Další zajímavou stavbou je mešita Abu Darweesh. Její kopule je pokryta černo-bílou mozaikou, jaká se jiných muslimských zemích neuvidí.²⁹

Z památek se dochovalo především velké římské divadlo. V divadle mohlo zasednout 6000 diváků a dělí se na tři části: pro bohaté, vojáky a prostý lid. Postaveno bylo ve 2. stol. n. l. za vlády Antonia Pia. Před divadlem stojí sloupy, jediné pozůstatky římského fóra z roku 190 n. l., které bylo se svými rozměry 100×50 metrů jedním z největších náměstí v provinčních městech impéria. Jednu stranu fóra dodnes zaujímá

²⁷ ZAVŘELOVÁ, P. *Jordánsko - cesty kolem světa*. 2008.

²⁸ CK CAMPANATOUR s.r.o. Jordánsko. [on-line]. [cit.dne 2011-11-01]. Dostupné z: <http://www.jordansko.cz>.

²⁹ ZAVŘELOVÁ, P. *Jordánsko - cesty kolem světa*. 2008.

odeón postavený v 1. st. n. l. pro 500 diváků, kteří zde mohli shlédnout hudební produkce. Ve výšce 850 m. n. m. se rozkládá nad fōrem Citadela. Je obehnána opevněním o délce 1700 metrů. Nad ostatní stavby Citadely se zdvíhají sloupy římského Herkulova chrámu z doby vlády Marka Aurelia. Ústřední část Citadely zauímají zbytky Umajjovského paláce z roku 720 n. l., který byl zničen zemětřesením v roce 749 a již nikdy nebyl zcela obnoven.³⁰

Umm Al-Jimal

Město zažívalo největší rozkvět za Umajjovské dynastie, ale zemětřesení, které postihlo Jordánsko v roce 747, srovnalo Umm Al-Jimal se zemí a město již nikdy nebylo znovu postaveno. Stavby z černého bazaltu, které se dochovaly, sloužily kdysi jako domy a obchody obyčejných lidí. Mezi několika většími budovami najdete kostel kombinovaný s kasárnami a zříceninu budovy známou jako Západní kostel.

Decapolis

Název Decapolis dali starověcí autoři oblasti v Palestině ležící směrem na jih a východ od Galilejského moře. Název byl odvozen od konfederace deseti měst, které regionu dominovaly. Po smrti Alexandra Velikého velká část jeho vojáků zůstala bez práce. Usadili se, aby žili v míru, postavili nová města nebo přestavěli stará. Avšak s nástupem Římanů, moc potomků Alexandrových vojáků slábla. Řecká města strádala. Decapolis vznikla po Pompeiově porážce. Jako první se o konfederaci zmiňuje Plinius, jmenuje města Scythopolis, Pella, Hippos, Dion, Gerasa, Philadelphia, Raphana, Canatha a Damašek. S výjimkou Damašku se tato města do současnosti nedochovala a zůstaly z nich jen rozvaliny. I tak nabízejí jejich honosné chrámy, divadla a fóra i dnes poukazují na genialitu tehdejších stavitelů.

Pella

Předpokládá se, že místo bylo osídleno již před 10.000 lety. Pella, nebo také Tabaqat Fahel, byla římským městem v konfederaci Decapolis. Usídlili se zde první křesťané, kteří sem uprchli z Jeruzaléma po jeho zničení Římany v roce 70 př.n.l. Ve městě najdeme zbytky Diova chrámu z řeckého období, z římského období pak brána, odeon,

³⁰ ŠULC, R; KUBKA, J. Jordánsko. [on-line]. [cit.dne 2011-11-01]. Dostupné z: <http://www.cestyapamatky.cz/cesty/jordansko-2006>.

chrám a lázně, zbytky tří byzantských kostelů s nádhernými mozaikami a mamlúcká mešita.

Irak El Amir

Hrad je postaven z vápencových sklaních bloků a byl obehnán hradbami, uprostřed nichž se nacházel kromě hradu i park s jezerem. Palác zdobily obrovské kamenné sochy zvířat.³¹

Umm Qais

Rozvaliny řecko-římského města Umm Qais, neboli starověké Gadary. Právě zde Ježíš vyhnal démony ze dvou mužů do stáda prasat. Mezi hlavními památkami zaujme především hlavní městská ulice Decumanus Maximus, která je lemována sloupořadím a na jejíž bazaltové dlažbě se dochovaly stopy po projíždějících vozech, dále Nymfeum, Diův chrám, lázně ze 4. stol. n. l., byzantský kostel ze 6. stol. n. l., římské mauzoleum a dvě divadla (východní a západní).

Jerash (Gerasa)

Gerasa platí za nejlépe dochované starořímské město na Blízkém východě. Gerasa byla střediskem a součástí volného seskupení 10 řeckých měst nebo-li Dekapole. Tato oblast velmi prosperovala, protože ležela na obchodní cestě mezi Arabským poloostrovem, Sýrií a Středomořím, po níž se dopravovalo koření a vonné látky.

Mezi hlavní památky patří např. hipodrom, kde se pořádaly závody koní a sportovní hry a který měří 245 m na délku a pojme kolem 15 000 sedících diváků. Dále zde najdeme Diův chrám s 8 sloupy, jižní divadlo s kapacitou 3000 diváků či unikátní fórum, jediné svého druhu na světě. Místo obvyklého obdélníkového tvaru je tvaru oválného (91x80m) lemovaného kolonádou s jónskými sloupy (160), pod nimiž byly obchůdky. Dále následuje cardo – což byla klasická římská hlavní ulice města. V dlažbě se dodnes dochovaly výrazné stopy po kolech starověkých vozů. Nejkrásnější památkou je však Artemidám chrám, který stojí uprostřed posvátného okrsku. Chrámové nádvoří (161 x 121m) mělo původně sloupořadí s množstvím sloupů, v současné době

³¹ ZAVŘELOVÁ, P. *Jordánsko - cesty kolem světa*. 2008.

dochované korintské sloupy ční do výšky 13m. Další památky jsou veřejné lázně, pozůstatky synagogy apod.³²

Abila

Místo, kde se nacházejí zbytky římských chrámů a byzantských kostelů.³³

Um er-Rasas

Pevnost byla původně římským vojenským táborem. Nacházejí se zde pozůstatky po několika obdobích jako je římské, byzantské a raně muslimské. Na Seznam světového kulturního dědictví UNESCO byla archeologická lokalita Um er-Rasas (Kastrom Mefa'a) zapsána v roce 2004.

Ajloun

Jedná se o islámskou pevnost postavenou na obranu proti vojenským nájezdům, vyhlášených papežem proti muslimům. Hrad Ajloun byl mohutná tvrz se 4 rohovými věžemi, obklopený zdí. V roce 1214 – 15 přestavěn a rozšířen o věže střežící bránu. V polovině 13. století se Hrad Ajloun stává správním centrem oblasti. Střežil důležitý úsek jižního údolí Jordánu, železné doly města Ajloun a obchodní cesty mezi Jordánskem a Sýrií. Qala'at al-Rabadh byla součástí strážních pevností, které pomocí světelných signálů a poštovních holubů předávaly zprávy z Bagdádu do Káhiry za pouhých dvanáct hodin.

Petra

Petra patří k nejpozoruhodnějším starověkým komplexům na světě. Její jméno vzniklo řeckým překladem biblického jména Stela. Naproti tomu Arabové jí říkají Wadi Musa – Možjíšovo údolí.

Petra je spjata s Nabatejci, která se stala jejich hlavním městem. Město leželo na důležité obchodní cestě spojující Arábií a Středomoří a Egypt s Mezopotámií. Ve 13. století padla v zapomnění a byla znovuobjevena v roce 1812 švýcarským cestovatelem Johanem Burckhardtem.³⁴

³² ATHERTON, E. A KOL. *Jeruzalém a svatá země, společník cestovatele*. 2009, s. 217-221.

³³ CK CAMPANATOUR. Jordánsko. [on-line]. [cit.dne 2011-11-01]. Dostupné z: <http://www.jordansko.cz>.

³⁴ BOURBOUN,; F. LAVAGNO, E. *Svatou zemí: Izrael- Sinaj-Jordánsko*. 2001.

Do Petry vede úzká soutěska Al-Siq, dlouhá 1,2 km. V ústí soutěsky se nachází nejkrásnější stavba v Petře, tzv Pokladnice nebo Al-Khazneh. Byla vytesána do skály a plnila funkci hrobky. Dodnes se zde dochovalo mnoho dalších staveb, jako komplex chrámů, hrobek, domů a jídelních sálů vyhloubených ve strmých skalách z červeného pískovce.³⁵ Např. největší je Palácová hrobka. Je 49 m široká a 45 m vysoká. Dále je to Vázová hrobka, její interiér tvoří obrovský sál o rozměrech 19 x 17 m. Byly zde natáčeny filmy Indiana Jones, Poslední křižáci, Arabské noci, Vášeň v poušti, Sindibád a Tygří oko a další.

Podle islámské tradice se v Petře nachází místo, kde Mojžíš udeřil holí do skály a vytryskl pramen; a také kde je pohřben Mojžíšův brat Aaron, na hoře zvané dnes Jabal Haroun, resp. Jabal Aaron.³⁶

Qusair Amra

Jedná se o nejlépe zachovaný pouštní hrad, který byl v roce 1985 zapsán na seznam Světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO. Hrad byl nejen tvrzí, ale i rezidencí umajjovských chalátů. Uvnitř se nacházejí nástěnné fresky. Největší atrakcí hradu je audienční síň a veřejné lázně. Na klenbě v horkých lázních je freska představující mapu nebe se souhvězdím severní polokoule a znaky zvěrokruhu. V lázních samotných jsou pak nádherné mozaikové podlahy.³⁷

Kharraneh

Čtvercová stavba Kharraneh je nejlépe dochovaným umajjovským palácem. Byl postaven na obchodní cestě a sloužil jako karavanní stanice. Ve dvojúrovňové budově bylo 61 místností. Každá byla jedinečná, ale všechny byly omítnuty a měly nádherné klenuté stropy s dekorativními detaily. Protože Kharraneh nemá zdroj vody, usuzuje se, že sloužil pouze jako výstřední místo, kde se setkávali umajjovští vůdci.

³⁵ ZAVŘELOVÁ, P. *Jordánsko - cesty kolem světa*. 2008. s. 10-11.

³⁶ CK Čedok. Jordánsko. [on-line]. [cit. dne 2011-11-01]. Dostupné z: <http://www.ct24.cz/cestovani/destinace/85990-jordansko>.

³⁷ ZAVŘELOVÁ, P. *Jordánsko - cesty kolem světa*. 2008. s. 10-11.

Al Azraq fort

V římském období byla oáza Al-Azraq velmi důležitá, neboť ležela v blízkosti vádí Al-Sirhan, což byla cesta spojující jižní Sýrii se severem Arabského poloostrova. Pevnost Al-Azraq byla jednou z pevností, které měly oázu chránit. Byla ústředím Lawrence z Arábie během arabského odboje proti Osmanům.

Al Hallabat

Tento komplex je jedním z největších pouštních hradů, kde se nacházejí mozaiky, vodovodní systém i malé lázně zdobené mramorem. Za vlády umajovské dynastie byl palác zrenovován a přeměněn na venkovské panství zdobené mozaikami a freskami. Qasr al Hallabat byla součástí římských pevností podél stezky spojující Damašek s Aqabou. Proti obloze zde kontrastuje pískovec a černý bazalt zdobený mramorem, což dodává pevnosti zvláštní vzhled.

Nedaleko jsou zbytky loveckého paláce s lázněmi Hammán as-Sarah, který nechali na konci 7. století vystavět z vápence Umajjovci. V lázni se dochoval systém podlahového vytápění a také žlábký pro přívod horké a studené vody. V sousedství je 20 metrů hluboká studna a základy mešity.

Al Mushatta

Hrad je výjimečný svými složitými reliéfovými řezbami a architektonickým stylem ovlivněným Byzanty, Sassánovci a Peršany. Jelikož je největší z umajovských paláců, předpokládá se, že měl sloužit k setkávání velkého počtu lidí, či dokonce celého umajovského dvora. Cihly a kameny v trůnním sále a ve dvoraně jsou bohatě zdobené řezbami květin a různých geometrických tvarů. Mnoho krásných vzorů z tohoto paláce bylo tureckým sultánem převezeno a předvedeno německému císaři Vilémovi. Zůstaly v Berlíně a byly bohužel zničeny za druhé světové války.³⁸

³⁸ CK CAMPANATOUR. Jordánsko. [on-line]. [cit.dne 2011-11-01]. Dostupné z: <http://www.jordansko.cz>.

3.2. Poutní místa

Madaba

Město je proslavené svými mozaikami, z nichž nejslavnější je v katedrále sv. Jiří. Jedná se o tzv. madabskou mapu, mapu Palestiny, která znázorňuje území mezi libanonským pobřežím, deltou Nilu a Středozemním mořem a pouští. Kromě řeky Jordán, Mrtvého moře tato mapa zachycuje i nejdůležitější biblické lokality, jako Jericho a Betlém. Také zde najdeme Jeruzalém, na jehož plánu vědci dokázali identifikovat 38 ulic a památek včetně chrámu Božího hrobu. Mozaika pochází z konce 6. st. po Kr. a původně jí tvořilo asi 2 miliony barevných kostek.

Hora Nebo

Jedná se o jedno z nejposvátnějších míst. Na horu Nebo přivedl Mojžíš svůj lid při útěku z Egypta, aby mu odsud ukázal „Zaslíbenou zemi“, kterou jim celou cestu sliboval. Je to zároveň místo, kde Mojžíš zemřel a byl dle tradice pohřben. Nad jeho údajným hrobem vybudovali první křesťané kapli, která byla později rozšířena v rozsáhlý klášterní komplex.³⁹

Na vrcholu hory je vztyčen železný památník (kříž obtočený hadem), který zobrazuje hada, kterého na poušti zvedl Mojžíš, a kříž, na kterém zemřel Ježíš.⁴⁰

Mukawir (Machareus)

Mukawir je vrch, na kterém se rozkládají zbytky Herodova paláce. Tvrdí se, že právě zde tancovala krásná Salome Herodovi, který jí daroval hlavu Jana Křtitele, aby splnil její přání.

Místo křtu

Severně od Mrtvého moře, na východním břehu řeky Jordán leží malý potok zvaný Wadi Kharar. Zde Jan Křtitel údajně pokřtil Ježíše. To, co je v Bibli zmíněno jako Betanie, je dnešní Jordánsko. Zde Ježíš hledal útočiště poté, co mu v Jeruzalémě hrozili ukamenováním. Eliášův kopec v centru Betanie je znám jako místo, kde prorok Eliáš

³⁹ BOURBOUN,; F. LAVAGNO, E. *Svatou zemí: Izrael- Sinaj-Jordánsko*, Praha 2001.

⁴⁰ ŠULC,R; KUBKA, J. Jordánsko. [on-line]. [cit.dne 2011-11-01]. Dostupné z: <http://www.cestyapamatky.cz/cesty/jordansko-2006>.

vystoupil k nebesům. Zde Jan Křtitel pokřtil Ježíše Nazaretského a označil ho jako syna Božího.

3.3 Přírodní atraktivita

Mrtvé moře

Mrtvé moře je nejnižším bodem na Zemi, leží více než 400 metrů pod úrovní moře. Obsahuje přes 30% soli a jiných minerálů. Je vyhledáváno návštěvníky s kožními problémy. V těchto místech se také odehrávaly dramatické příběhy zaznamenané ve Starém zákonu. Lotova žena neuposlechla Boží příkaz a proměnila se v solný sloup.

Horké prameny Ma'in

Hammamat Ma'in se nacházejí jihozápadně od Madaby. Je to více než sto horkých a studených minerálních pramenů starých více než 2000 let. Jsou dlouhé několik kilometrů a vlévají se do Mrtvého moře.

Dana

Byla založena v roce 1990 a žijí zde vzácné druhy ptáků, plazů, savců a rostlin. Rezervace je důležitá pro zachování zdejšího života, neboť některým druhům by jinak hrozilo vymření. Mezi nejvzácnější zástupce fauny patří kozorožci, horské gazely, jezevci, vlci a šakali.

Al Moujeb

Al Moujeb je nazýván jordánským Grand kaňonem. Je to hluboké suché údolí, které ústí do Mrtvého moře. Královská společnost pro zachování přírody prohlásila toto území národní rezervací, aby chránila nejrůznější rostlinné a živočišné druhy, např. kozorožce, arabské gazely, leopardy, lišky, kance a také množství ryb a ptáků.

Shaumari

Rezervace Shaumari pokrývá 22 km². Mezi obyvatele této rezervace patří pštrosi, gazely, divocí osli, arabští kozorožci aj. Předpokládá se, že tato zvířata zde žila

odedávna, ale nedostatek vody zapříčinil zmenšení jejich přirozeného životního prostředí. Navíc nadměrný lov přivedl některé druhy na pokraj vyhubení.⁴¹

Wadi Rum

Pouštní krajina Wadi Rum je považována za jednu nejkrásnějších na světě. V celé oblasti kolem 4000 obyvatel, jsou to zejména beduíni, kteří vedou polokočovný život. Největší skupinou jsou členové kmene Howeitat, kteří o sobě tvrdí, že jsou potomky proroka Muhammada.

Mezi hlavní zajímavosti patří Lawrenceův pramen, kaňon Chazali a Al-Barrah, který připomíná zmenšený Grand Canon či skalní most Dlabal Burda nebo Dlabal Umm Frút.⁴²

Bylo zde natočeno mnoho scén z filmu Lawrence z Arábie. Právě zde totiž T. E. Lawrence založil svůj tábor v době arabského povstání proti Osmanské říši. Jeho kniha „Sedm pilířů moudrosti“ je pojmenována po sedmi přírodních sloupech stojících na vyvýšenině na cestě do Vádí Rum.

Aqaba

Přístavní město na břehu Rudého moře proslulo těmi nejúžasnějšími korálovými útesy, které jsou vyhledávány milovníky potápění a šnorchlování. Podmořský život ukrývá vzácné pestrébarevné ryby, z nichž jedna pětina žije pouze zde. Aqabské Královské Potápěčské Centrum je nejlepším místem pro šnorchlování i potápění. Výhodná poloha Aqaby na místě, kde se setkává pevnina s mořem mezi třemi kontinenty, přitáhla první obyvatele již před více než 5 500 lety.⁴³

Další turistickou atraktivitou jsou „Vlajka velké arabské revolty“ na stejnojmenném náměstí. Vlajka o rozměrech 20 x 40 metrů na stožáru vysokém 137 metrů, uvnitř něhož je technický výtah pro 2 osoby, má na rozdíl od státní vlajky jiné pořadí barev a chybí jí

⁴¹ CK CAMPANATOUR. Jordánsko. [on-line]. [cit. dne 2011-11-01]. Dostupné z: <http://www.jordansko.cz>.

⁴² ZAVŘELOVÁ, P. *Jordánsko - cesty kolem světa*. 2008. s. 12-13.

⁴³ CK CAMPANATOUR. Jordánsko. [on-line]. [cit. dne 2011-11-01]. Dostupné z: <http://www.jordansko.cz>.

hvězdička. Připomíná povstání proti Turkům roku 1916, které vedl Shariff Hussejn, předek současného krále Abdalláha II.⁴⁴

3.4 Návštěvnost vybraných památek

Pro správnou marketingovou strategii jsou důležité i údaje týkající se např. počtu návštěvníků v jednotlivých lokalitách, podle národnosti apod.

Tabulka 3 Počet návštěvníků ve vybraných turistických lokalitách Jordánska

Místo	Leden – prosinec 2010		Leden – prosinec 2009	
	rezidenti	cizinci	rezidenti	cizinci
Petra	99 067	876 218	105 582	661 356
Jarash	58 141	354 508	60 600	279 810
Umm Qais	43 070	82 290	49 385	72 164
Mount Nebo	1 566	393 427	1 365	302 623
Ajloun	69 743	122 523	58 143	98 401
Madaba (Map)	1 740	397 317	1 428	274 139
Wadi Rum	19 842	265 724	4 911	166 136
Karak	14 599	171 671	17 050	142 591
Dead Sea	7 072	9 801	8 132	9 807
Qasr Amra	1 966	88 246	2 638	74 057
Madaba	957	227 667	1 594	170 967
Um Al -Jimal	648	1 117	876	1 929
Shobak	3 729	31 489	4 625	24 988

Zdroj: JTB. [on-line]. [cit.dne 2011-11-01]. Dostupné z: <http://www.mota.gov.jo>.

Z tabulky je zřejmé, že největší zájem jak rezidentů tak i cizinců je o hlavní turistické atraktivity jako je Petra, Jerash, Madaba, Mt.Nebo, Ajloun, Wadi Rum a Kerak.

⁴⁴ CK Čedok. Jordánsko. [on-line]. [cit.dne 2011-11-01]. Dostupné z: <http://www.ct24.cz/cestovani/destinace/85990-jordansko>.

Tabulka 4 Počet návštěvníků podle národnosti ve vybraných turistických památkách

Země	Petra		Jerash		Umm Qais		Wadi Rum	
	2009	2010	2009	2010	2009	2010	2009	2010
Afrika	2 350	3 942	234	41	115	98	19	0
Amerika	87 586	117 525	26 037	30 152	4 019	4 129	10 421	35 914
Asie	51 388	82 987	17 559	18 505	2 772	3 586	6 453	10 995
Evropa	500 397	644 700	233 175	304 737	60 789	69 890	147 871	215 931
Arabský poloostrov	18 157	24 590	2 805	1 073	4 370	4 587	1 354	2 774
rezidenti	105 582	99 067	60 600	58 141	49 385	43 070	4 911	19 952

Zdroj: JTB. [on-line]. [cit.dne 2011-11-01]. Dostupné z: <http://www.mota.gov.jo>.

Ze statistik a jednotlivých analýz vyplývá, že největší zájem je o hlavní turistické atraktivy jako je Petra, Jerash, Madaba, Mt. Nebo, Kerak a Wadi Rum. Další přírodní krásy a kulturně-historické památky jsou ve větší míře opomíjeny.

4 PRODUKTY ČESKÝCH A JORDÁNSKÝCH ČESTOVNÍCH KANCELÁŘÍ – DESTINACE JORDÁNSKO

4.1 Nabídka

Cestovní kanceláře v České republice i v Jordánsku mají ve své nabídce zastoupeny jak pobytové, tak i poznávací zájezdy. Nejrozsáhlejší nabídku představuje kombinace Jordánska s okolními zeměmi jako Egypt, Izrael, Libanon, Sýrie. V nabídce najdeme i spojení Jordánska s Ománem, Emiráty nebo Thajskem. Zde turisté navštěvují hlavní atraktivitu jako je Petra, Wadi Rum, Mrtvé moře, Madaba a hora Nebo.

Délka zájezdů se liší podle jednotlivých cestovních kanceláří a pohybuje se od 4 dní/3 noci až po téměř měsíční výpravy. Pobytové zájezdy jsou zaměřeny zejména na léčebné a relaxační pobyty v oblasti Mrtvého moře a pobyty u Rudého moře ve středisku Aqaba. Největší zastoupení této nabídky je u cestovních kanceláří Čedok a.s., FIRO- tour a.s., FISCHER a.s. a TILIA, Ludmila Tvrdoňová.

V následující tabulce je uveden přehled nabízených typů zájezdů jednotlivých cestovních kanceláří.

Tabulka 5 Nabídka zájezdů do Jordánska

Název CK	Jordánsko	Jordánsko a sousední země				
		Egypt	Izrael	Sýrie	Egypt Izrael	Libanon Sýrie
Adventura				*	*	
ARS VIVA	*					
Ave tour			*			
Campanatour	*					
Čebus			*			
Čedok				*	*	*
Erika tour	*					
Eso Travel				*		
FIRO-tour	*	*	*	*		*
Fischer		*				
Geops	*	*		*		
Chinatours				*		

JUNIORtour	*					
Livingstone						*
Mayer&Crocus		*		*		
Palma Travel	*					
Palmyra tour	*					
Poznání		*				*
Redok		*				
Rialto	*					
Tilia	*					
Time travel	*					
Travelmania				*		
Soleada				*		
World Travel				*		

Zdroj: [on-line]. [cit.dne 2011-11-01]. Dostupné na www stránkách uvedených cestovních kancelářů.

Cestovní kancelář Aleš Toufar

Cestovní kancelář působí na českém trhu od roku 2009. Její nabídka je zaměřena na poznávací zájezdy s pěší turistikou v Rakouských Alpách a Italských Dolomitech, dále na cykloturistické zájezdy či putování po Sardinii a Elbě. V oblasti exotiky nabízí cestovní kancelář zejména zájezdy do oblasti Asie, např. na ostrovy Bali a Lombok, nebo do Jordánska a na Srí Lanku.

V tabulce 6 je vybrán poznávací zájezd po Jordánsku, zahrnující hlavní město Amman a přírodní, historická, kulturní a poutní místa.

Tabulka 6 Poznávací zájezd CK Aleš Toufar

Název zájezdu	Jordánsko – putování pouštní oázou
Termín	04.11. – 11.11.2011
Délka zájezdu	8 dní, 7 nocí
Program	Amman – Aqaba – Wadi Rum – Petra – přír.rezervace Dana – Kerak – Madaba – Umm el Jimal - Qasr Karana - Qasr Amra - Qasr al-Azraq – Jerash – Um Qais – pevnost Mkawer – Mrtvé moře – hora Mt.Nebo – Amman 1 den pobyt u Rudého moře
Místo odletu	Praha
Ubytování	Hotel 3*
Strava	7x snídaně, 4x večeře
Cena	29 700 Kč
Cena zahrnuje	<ul style="list-style-type: none"> ▪ leteckou přepravu Praha – Amman – Praha včetně letištních tax ▪ místní transfery klimatizovaným autobusem ▪ 7x ubytování v komfortním hotelu*** ve 2 lůžkových

	<p>pokojích se sociálním zařízením</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Příplatek za vyžádaný 1 lůžkový pokoj 3 600 Kč. ▪ 7x snídaně, 4x večeře ▪ denní program výletů, vstupy dle programu ▪ programový vedoucí Junior Tour, informační materiály ▪ pojištění CK proti úpadku
Cena nezahrnuje	<ul style="list-style-type: none"> ▪ vstupní víza - občané ČR mají možnost získat vízum za částku 15 USD při příletu na mezinárodní letiště královny Aliji v Ammánu. Podmínkou pro získání víza je platnost pasu minimálně 6 měsíců při vstupu do Jordánska, alespoň jedna volná stránka v pase a zpáteční letenka. ▪ pojištění léčebných výloh
Konečná cena	<p>29 700 Kč + 15 USD/278 Kč vízum + pojištění 599 Kč</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ 30 577 Kč

Zdroj: Aleš Toufar. [on-line]. [cit.dne 2011-11-01]. Dostupné z: <http://www.juniortour.cz>.

Cestovní kancelář Palma Travel Touroperator, a.s.

Cestovní kancelář Palma Travel organizuje zahraniční pobytové a poznávací zájezdy. Nabídka také zahrnuje vysoce luxusní hotely pro náročnou klientelu, hotely s golfovými hřišti i slušné 2* hotely pro nenáročné cestovatele. Na trhu působí od roku 1995.

Tabulka 7 obsahuje klasický zájezd po hlavních památkách Jordánska.

Tabulka 7 Poznávací zájezd CK Palma Travel Touroperator, a.s.

Název zájezdu	Jordánsko – klasický okruh
Termín	10.09. – 07.11.2011 Odlet každý týden
Délka zájezdu	8 dní, 7 nocí
Program	Amman – Jerash - Um Qais - Ajloun - Qasr Amra - Qasr Karana - Qasr al Hallabat – Qasr al-Azraq – Mrtvé moře – Madaba – hora Mt. Nebo – Wadi Mujib - Kerak – Petra – Wadi Rum – Amman 1 den pobyt u Mrtvého moře
Místo odletu	Praha
Ubytování	Hotel 3*
Strava	7x snídaně, 7x večeře
Cena	35 888 Kč
Cena zahrnuje	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Letenka Praha – Amman – Praha ▪ Letištní a bezpečnostní taxy, palivový příplatek ▪ Všechny transfery uvedené v programu ▪ Služby anglicky mluvícího průvodce v rozsahu uvedeném v programu; na místech, kde není potřeba průvodce, služby řidiče- např. transfer na letiště ▪ Pojištění CK proti úpadku

Cena nezahrnuje	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Fakultativní výlety a služby ▪ Vízum ▪ Spropitné v hotelech, řidičům a průvodcům ▪ Cestovní pojištění
Konečná cena	35 888 Kč + 15 USD/278 Kč vízum + pojištění 599 Kč <ul style="list-style-type: none"> ▪ 36 765 Kč

Zdroj: Palma Travel. [on-line]. [cit.dne 2011-11-01]. Dostupné z: <http://www.palma-travel.cz>.

Cestovní kancelář CAMPANATOUR, s.r.o.

Cestovní kancelář byla založena v roce 1990 a zajišťuje cesty na přání na míru pro jednotlivce i skupiny.

Je největším českým pořadatelem zájezdů a pobytů na Azurovém pobřeží Francie, V nabídce má i Španělsko, Itálie, Chorvatsko a Řecko. Dále zajišťuje kompletní nabídku služeb v Karibiku (ubytování na všech ostrovech, letecká doprava vč. přeletů) na Blízkém východě, v oblasti Indického oceánu, Americe, Austrálii a Novém Zélandu a na Tahiti.

V tabulce 8 je uvedena nabídky 8-denního zájezdu do Jordánska, zahrnující i 1,5 denní pobyt u Rudého moře.

Tabulka 8 Poznávací zájezd CK Campanatour, s.r.o.

Název zájezdu	Fascinující Jordánsko
Termín	01.03. – 30.09.2011 01.10. – 31.10.2011
Délka zájezdu	8 dní, 7 nocí
Program	Amman – Mrtvé moře – Madaba – hora Mt. Nebo – Petra – Wadi Rum – Aqaba – Qasr Amra - Qasr Karana - Qasr al Hallabat – Qasr al-Azraq – Jerash – Um Qais - Amman 1,5 dne pobyt u Rudého moře
Místo odletu	Praha
Ubytování	Hotel 3*, 1x kemp ve Wadi Rum
Strava	7x snídaně
Cena	39 490 Kč 39 990 Kč
Cena zahrnuje	<ul style="list-style-type: none"> ▪ letenka Praha — Jordánsko — Praha ▪ ubytování se snídaní ▪ místní taxy ▪ uvítání na letišti ▪ předání dokumentů k pobytu

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ transfery dle programu v klimatizovaném autě s místním řidičem ▪ místní průvodce v navštívených objektech ▪ vstupy do navštívených objektů ▪ projížďka v jeepech 4x4 ve Wadi Rum ▪ letištní taxy (LT) v hodnotě 4.000 Kč
Cena nezahrnuje	Večeře: 2 810 Kč / osoba / pobyt Vízum Cestovní pojištění
Konečná cena	39 490 Kč + 15 USD/278 Kč vízum + pojištění 599 Kč <ul style="list-style-type: none"> ▪ 40 367 Kč 39 990 Kč + 15 USD/278 Kč vízum + pojištění 599 Kč <ul style="list-style-type: none"> ▪ 40 867 Kč

Zdroj: Campanatour. [on-line]. [cit.dne 2011-11-01]. Dostupné z: <http://www.campana.cz>.

Cestovní kancelář Jordan Direct Tours Agency

Tato cestovní kancelář je na jordánském trhu od r. 2000. Nabízí poznávací zájezdy po Jordánsku jak pro malé skupiny turistů, tak i pro individuální cestování. Ve své nabídce má několik typů poznávacích zájezdů v různých délkách, ale i jednodenní výlety. Také je výběr možnosti ubytování od 3* až do 5* hotelů.

Tabulka 9 a 10 zahrnuje poznávací okruhy Jordánskem. Jedná se o zájezdy, které začínají s okruhem v Ammanu.

Tabulka 9 Poznávací zájezd CK Jordan Direct Tours Agency

Název zájezdu	Klasický okruh Jordánskem
Termín	každý den
Délka zájezdu	8 dnů, 7 nocí
Program	Amman - Um Qais - Ajloun – Jerash – Mrtvé moře - hora Mt. Nebo – Madaba - Wadi Mujib - Kerak – Petra - Beida - Wadi Rum – Aqaba - Amman
Ubytování	hotel 3* - 5*
Strava	snídaně
Cena okruhu	dle vybraného hotelu hotel 3* - 14 153 Kč hotel 4* - 16 391 Kč hotel 5* - 18 981 Kč
Cena zahrnuje	<ul style="list-style-type: none"> ▪ uvítání na letišti ▪ ubytování ▪ snídaně ▪ transfery ▪ průvodce

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ transfer na letiště
Cena nezahrnuje	<ul style="list-style-type: none"> ▪ letenku – 8 435 Kč ▪ vízum - 15 USD/278 Kč ▪ pojištění léčebných výloh – 599 Kč
Konečná cena	Celkem hotel 3* a okruh: 23 465 Kč Celkem hotel 4* a okruh: 25 703 Kč Celkem hotel 5* a okruh: 28 293 Kč

Zdroj: JDTour. [on-line]. [cit.dne 2011-11-01]. Dostupné z: <http://www.jdtours.com>.

Cena za osobu ve dvoulůžkovém pokoji včetně snídaně za celou dobu pobytu je odlišná podle klasifikace hotelu. V 5* hotelu činí 1026 USD (18 981 Kč), ve 4* 886 USD (16 391 Kč) a v 3* hotelu 765 USD (14 153 Kč).⁴⁵

Tabulka 10 Poznávací zájezd CK Jordan Direct Tours Agency

Název zájezdu	Okruh Jordánskem
Termín	každý den
Délka zájezdu	8 dnů, 7 nocí
Program	Amman - Umm Qais- Ajloun - Jerash - Qasr Amra - Qasr Karana - Qasr al Hallabat – Qasr al-Azraq – Madaba – hora Mount Nebo – Kerak - Petra - Wadi Rum – Mrtvé moře - Amman
Ubytování	hotel 3* - 4*
Strava	snídaně
Cena okruhu	dle vybraného hotelu 3* - 9 805 Kč 4* - 12 580 Kč
Cena zahrnuje	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ubytování 4 noci Amman – 3* hotel se snídaní ▪ ubytování 2 noci Petra – 3* hotel se snídaní ▪ ubytování 1 noc ve Wadi Rum (vesnice Dissah) – beduínský stan se snídaní a večeří ▪ transporty ▪ anglicky mluvícího průvodce
Cena nezahrnuje	<ul style="list-style-type: none"> ▪ letenku – 8 435 Kč ▪ vízum - 15 USD/ 278 Kč ▪ pojištění léčebných výloh – 599 Kč ▪ 2-hod.projížd'ku jeepem ve Wadi Rum – 142 USD – 2 627 Kč ▪ spropitné, bakšiš
Konečná cena	Celkem hotel 3* a okruh: 21 145 Kč včetně projížd'ky jeepem Celkem hotel 4* a okruh: 24 519 Kč včetně projížd'ky jeepem

Zdroj: JDTour. [on-line]. [cit.dne 2011-11-01]. Dostupné z: <http://www.jdtours.com>.

⁴⁵ Kurzy [on-line]. Dostupné z: <http://www.kurzy.cz>. Kurz 18,50 CZK/ 1 USD ze dne 1.11.2011.

Také v tomto případě cena za osobu ve dvoulůžkovém pokoji včetně snídaně za celou dobu pobytu je odlišná podle klasifikace hotelu. Ve 4* hotelu činí 680 USD (12 580 Kč), příplatek 1/1 190 USD (16 095 Kč), ve 3* hotelu 530 USD (9 805 Kč), příplatek 1/1 142 USD (12 432 Kč).⁴⁶

4.2 Komparace vybraných cestovních kanceláří

K porovnání nabídky vybraných českých a jordánských cestovních kanceláří byla zvolena následující kritéria – doprava, ubytování, forma stravování, pobyt u moře, počet navštívených atraktivit, pojištění, vízum, vstupy a zajištění místní dopravy. Pro porovnání byly vybrány zájezdy se stejnou délkou pobytu, tj. 8 dnů a 7 nocí.

K hodnocení bylo využito škálování v rozpětí 1 – 5, kde 1 je hodnocení nejlepší a 5 nejhorší. Metoda bodového hodnocení je zde použita jako jedna z možných metod, kterou může zákazník využít při rozhodování o výběru zájezdu. Do hodnocení se pak promítnou jeho priority a výsledná varianta by měla naplnit jeho očekávání.

Tabulka 11 Komparace kritérií pro výběr zájezdu

Kritéria/Cestovní kanceláře	CK Aleš Toufar	CK Palma Travel	CK CAMPANA TOUR	CK JD Tours (tab. 9)	CK JD Tours (tab. 10)
Doprava	1	1	1	2	2
Ubytování	1	1	1	1	1
Stravování	2	2	3	3	3
Pobyt u moře	1	1	1	1	1
Počet navštívených atraktivit	1	2	4	4	3
Vízum	2	2	2	2	2
Pojištění	2	2	2	2	2
Vstupy	1	1	1	1	1
Místní doprava	1	1	1	1	1
Konečná cena	2	2	3	1	1
Souhrn hodnocení	14	15	19	18	17

Poznámka: hodnocení - autorka BP

⁴⁶ Kurzy [on-line]. Dostupné z: <http://www.kurzy.cz>. Kurz 18,50 CZK/ 1 USD ze dne 1.11.2011.

Doprava je téměř u všech českých cestovních kanceláří hodnocena výborně, je plně zajištěna. Vzhledem k samostatnému zajištění, přestupům, dopravní návaznosti je hodnocení u zájezdu pořádaného jordánskou cestovní kanceláří o jeden bod níže.

Ubytování je v nabídce cestovních kanceláří na vyšší úrovni, 3* hotely, proto také bylo ohodnoceno jako nejlepší. U jordánské cestovní kanceláře je také možnost výběru hotelu 4* nebo 5*.

V oblasti stravování nejlépe vychází nabídka českých cestovních kanceláří, neboť nabízí polopenzi, kromě cestovních kanceláří CAMPANATOUR a JD Tours, kde je zajištěna pouze snídaně.

Z hlediska počtu navštívených atraktivit je nabídka vcelku vyrovnaná. Nejvíce přírodních a kulturních míst nabízí cestovní kanceláří Aleš Toufar, ale i ostatní cestovní kanceláře mají v nabídce 13-15 atraktivit, tedy tato nabídka je hodnocena jako vyrovnaná.

Pojištění a vízum není obsaženo v ceně žádného zájezdu pořádaného cestovní kanceláří, tudíž se o tuto částku navyšuje konečná cena zájezdu.

Hodnocení místní dopravy a vstupů je plně zajištěno a zohledněno v ceně.

Pobyt u moře nabízí všechny cestovní kanceláře, ale pouze na 1 – 1,5 dne, převážně u Mrtvého moře.

Z hlediska samotného hodnocení služeb nabízí nejlépe zajištěné cestovní kancelář CAMPANATOUR a dále jordánská cestovní kancelář JDtour. Klienti mají vše zajištěné, od vyzvednutí v místě příletu, přes ubytování, stravování, místní transfery, průvodce a následnou pomoc při odbavení na letišti zpět do České Republiky. To vše se pak pochopitelně odráží i v ceně zájezdu.

Samotná konečná cena zájezdu pak nejlépe vychází u zájezdu pořádaného jordánskou cestovní kanceláří JD Tour. Je určena pro méně náročného klienta, neboť zde nejsou zajištěny večere a také si klient musí sám zajistit nejen pojištění, ale i přepravu, neboť zájezd začíná a končí v Ammanu. Odměnou za náročnost přípravy je zejména

nižší cena, ale i větší pozornost ze strany průvodce, neboť zájezd se uskuteční již od jedné osoby, na rozdíl od českých cestovních kanceláří, kde je počet limitován minimálním množstvím účastníků.

Z hlediska porovnávaných kritérií vychází nejlépe zájezdy pořádané cestovními kancelářemi Aleš Toufar a Palma Travel. Pokud se jedná o kritérium konečné ceny zájezdu (produktu) pak například nabídka jordánské cestovní kancelář JDTour je oproti cestovní kanceláři CAMPANATOUR nižší v průměru o 19 000 Kč. Nabídka cestovní kanceláře Aleš Toufar je oproti cestovní kanceláři Palma Travel nižší o 6 750 Kč a v porovnání s CAMPANATOUR je to o 10 000 Kč.

5 DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ

Dotazníkové šetření bylo zaměřeno na potřeby a přání zákazníků v cílové destinaci Jordánsko zejména z hlediska kulturních památek, zajištění odpovídajícího ubytování, stravování i dopravy, formy organizace zájezdu apod. Výsledky šetření mohou sloužit jako podnět pro zlepšení tvorby zájezdů pro konkrétní destinaci.

Dotazník je obsahem přílohy č. 5, sestává z 10 otázek. Bylo připraveno a rozdáno 160 dotazníků a jejich návratnost byla 122, což je 76 %. Pro dotazníkové šetření byl použitý náhodný výběr respondentů, kteří Jordánsko dosud nenavštívili. Oslovení respondenti odpověděli na všechny otázky. Dotazníkové šetření bylo uskutečněno v období od 17. října 2011 do 31. října 2011. Toto šetření bylo zaměřeno na získání potřebných informací nutných k vytvoření produktu, jež by uspokojil potenciální klienty. Výsledky šetření byly zpracovány do tabulek a následně vyhodnoceny.

5.1 Výsledky dotazníkového šetření

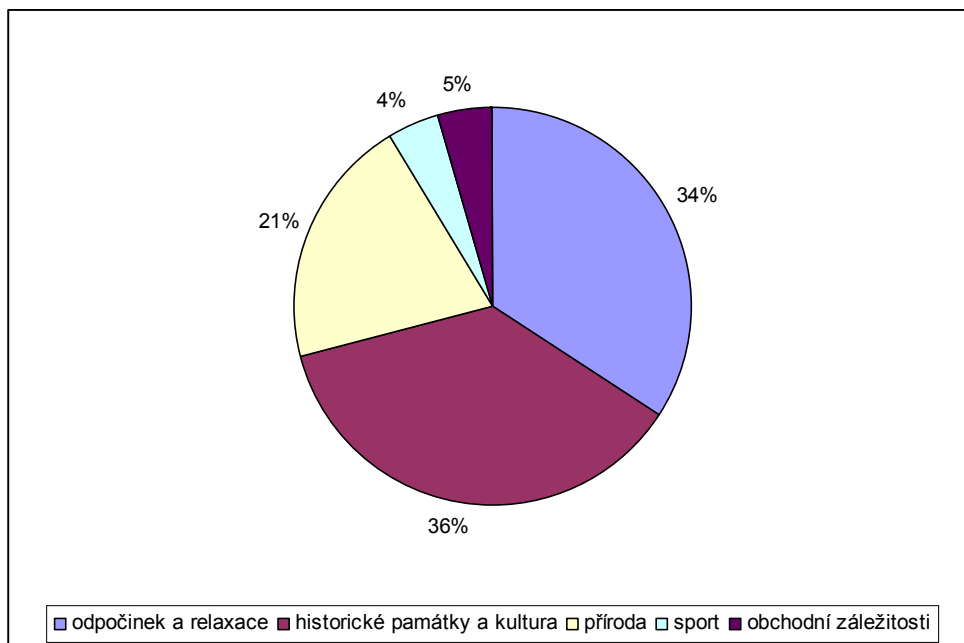
1. Hlavní cíl cesty do Jordánska

Respondenti měli v otázce možnost označit maximálně tři odpovědi z nabídky.

Tabulka 12 Hlavní cíl cesty do Jordánska

Položka	Počty odpovědí	Podíl v %
Odpočinek a relaxace	83	34
Historické památky a kultura	89	37
Příroda	50	20
Sport	10	4
Obchodní záležitosti	11	5
Jiné	0	0
Celkem	243	100,00%

Graf 1 – Podíl cílů cesty do Jordánska

Odpočinek a návštěvu historických památek by preferovalo 34% a 36% respondentů. 21% dotazovaných by mělo zájem o přírodu. Celkem na stejné úrovni 4% a 5% mají respondenti zájem o sportovní aktivity a obchodní záležitosti.

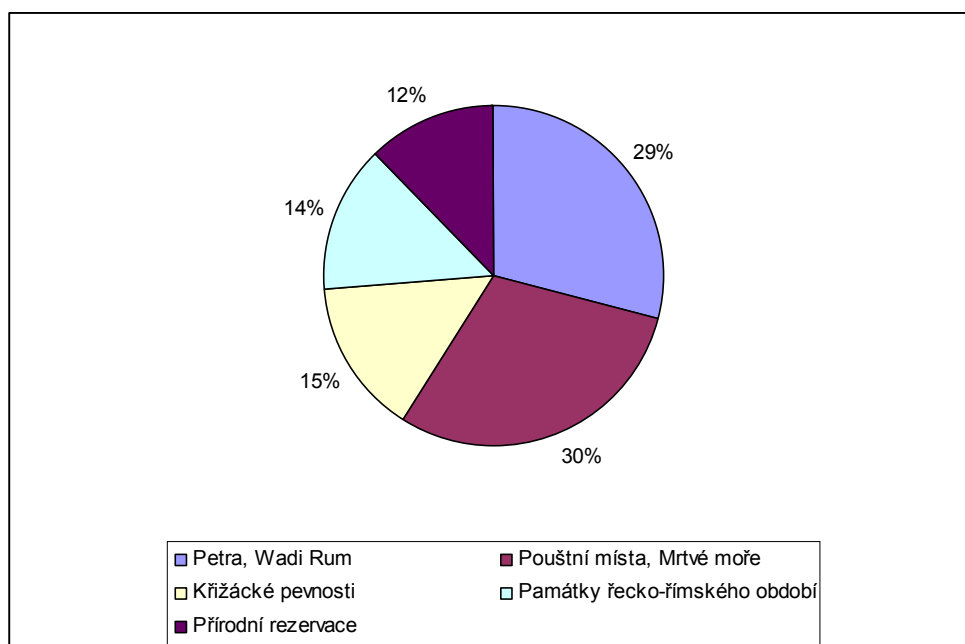
2. Oblasti (památky, přírodní atraktivity, města) jako předmět největšího zájmu turistů

Respondenti měli označit maximálně 3 oblasti Jordánska.

Tabulka 13 Oblasti největšího zájmu turistů

Položka	Počty odpovědí	Podíl v %
Petra, Wadi Rum	89	29
Pouštní místa, Mrtvé moře	91	30
Křižácké pevnosti	45	15
Památky řecko-římského období	44	14
Přírodní rezervace	37	12
Jiné	0	0
Celkem	306	100,00%

Graf 2 – Podíl oblastí podle zájmů turistů

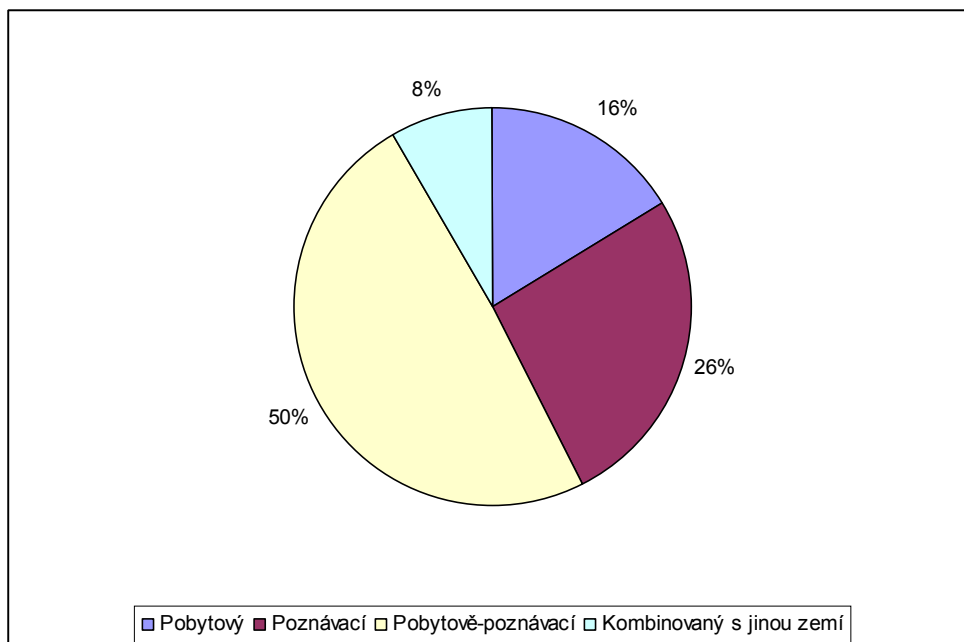
Nejvíce dotazovaných (29% a 30%) by chtělo navštívit hlavní atraktivity Jordánska – Petra, Wadi Rum, poutní místa a Mrtvé moře. Dále následují celkem vyrovnané oblasti křížácké pevnosti a řecko-římské památky (14%) a přírodní rezervace (13%).

3. Typ zájezdu

Tabulka 14 Typ zájezdu

Položka	Počet odpovědí	Podíl v %
Pobytový – Jordánsko	20	17
Poznávací - Jordánsko	32	26
Pobytově-poznávací - Jordánsko	60	49
Kombinovaný s jinou zemí	10	8
Celkem	122	100,00%

Graf 3 – Typ zájezdu

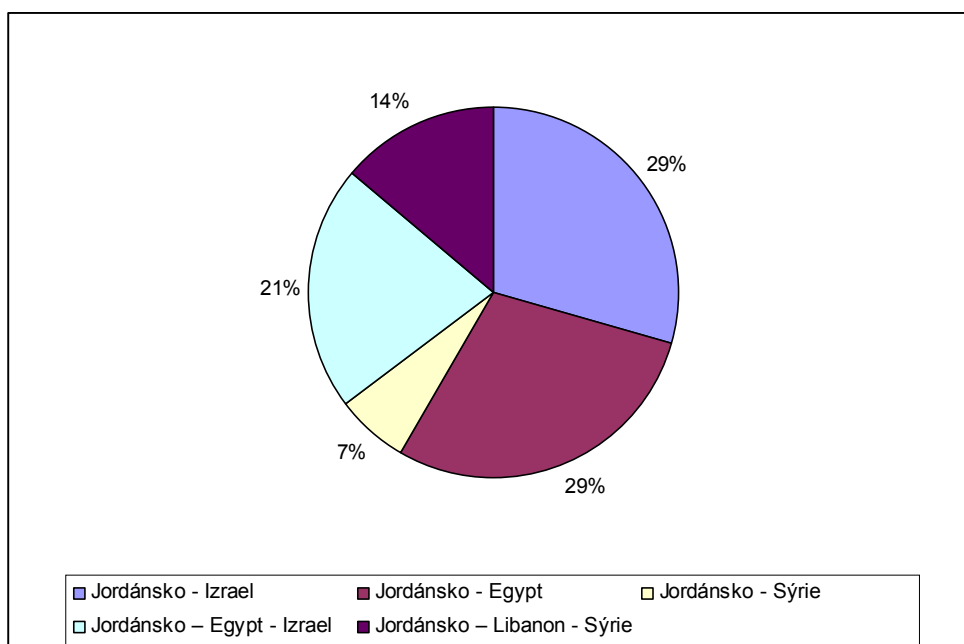
Respondenti ve 49% upřednostňují pobytově-poznávací zájezd, ve 26% poznávací a v 17% pobytový. Nejmenší zájem 8% byl o kombinovaný zájezd s jinou zemí.

4. Preference kombinovaného zájezdu s jinou zemí

Tabulka 15 Zájem turistů o kombinovaný zájezd s jinou zemí

Položka	Počet odpovědí	Podíl v %
Jordánsko - Izrael	36	29
Jordánsko - Egypt	35	29
Jordánsko - Sýrie	8	7
Jordánsko – Egypt - Izrael	26	21
Jordánsko – Libanon - Sýrie	17	14
Celkem	122	100,00%

Graf 4 – Podíl zájmu turistů o kombinovaný zájezd s jinou zemí

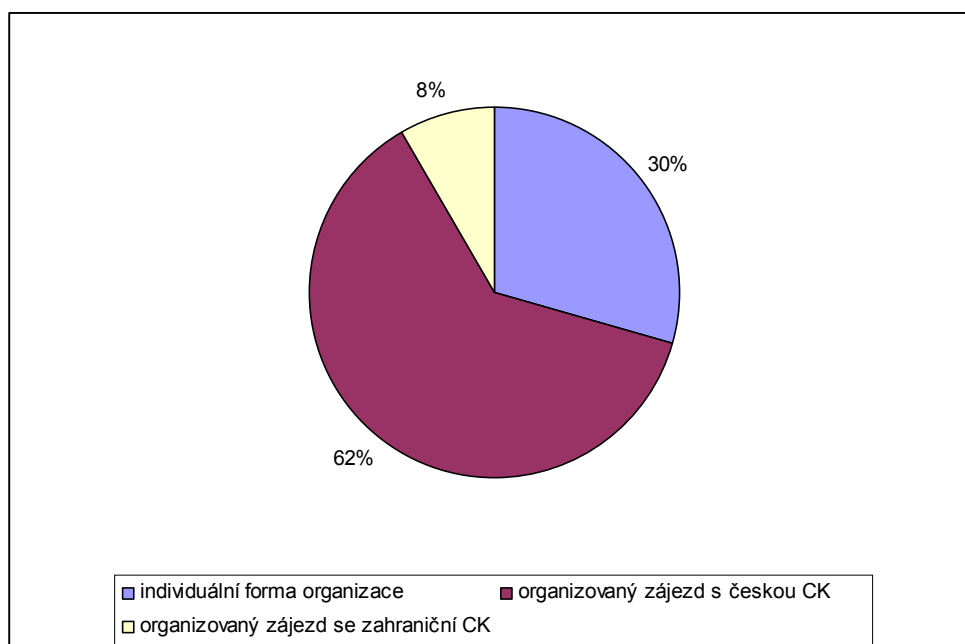
V případě pouze kombinovaného zájezdu s jinou zemí by dotazovaní ve 29% volili kombinaci Jordánsko - Izrael a Jordánsko - Egypt. V 21% by si pak respondenti zvolili Jordánsko – Egypt - Izrael. Ve 14% by se jednalo o kombinaci Jordánsko - Libanon - Sýrie a nejmenší zájem 7% by byl o zájezd Jordánsko - Sýrie.

5. Forma organizace zájezdu

Tabulka 16 Forma organizace zájezdu

Položka	Počet odpovědí	Podíl v %
Individuální forma organizace	36	29
Organizovaný zájezd s českou CK	76	63
Organizovaný zájezd se zahraniční CK	10	8
Jiná forma organizace	0	0
Celkem	122	100,00%

Graf 5 – Podíl jednotlivých forem organizace zájezdu

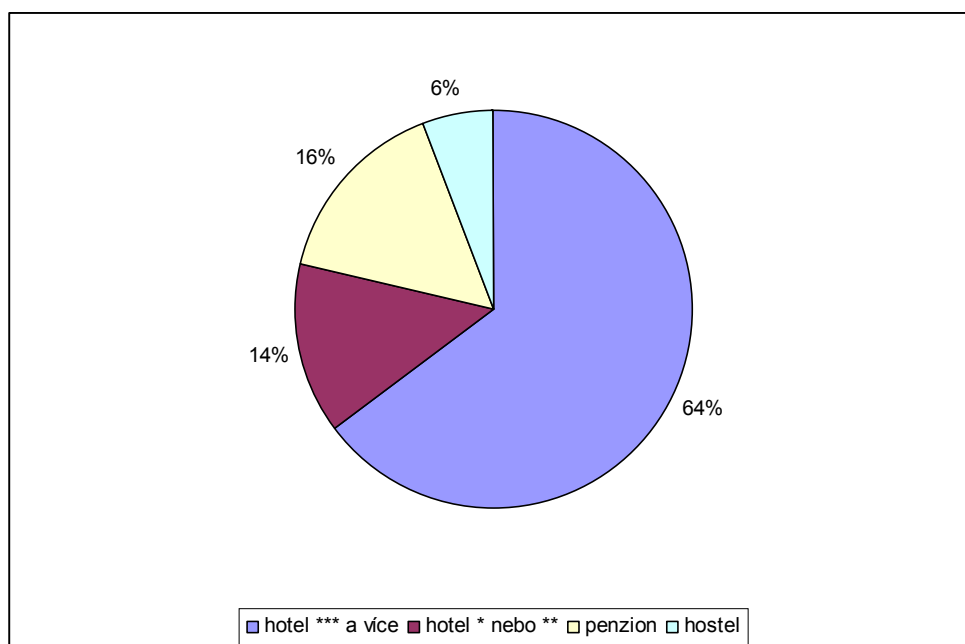
Poměrně vysoký počet dotazovaných (63%) by mělo zájem o zájezd organizovaný českou cestovní kanceláří, dále následuje individuální forma organizace (29%) a zahraniční cestovní kanceláří (8%)

6. Preference kategorie ubytování

Tabulka 17 Preference kategorie ubytování

Položka	Počet odpovědí	Podíl v %
Hotel *** a více	79	65
Hotel * nebo **	17	13
Penzion	19	16
Hostel	7	6
Jiné ubytování	0	0
Celkem	122	100%

Graf 6 – Podíl preferencí kategorií ubytování

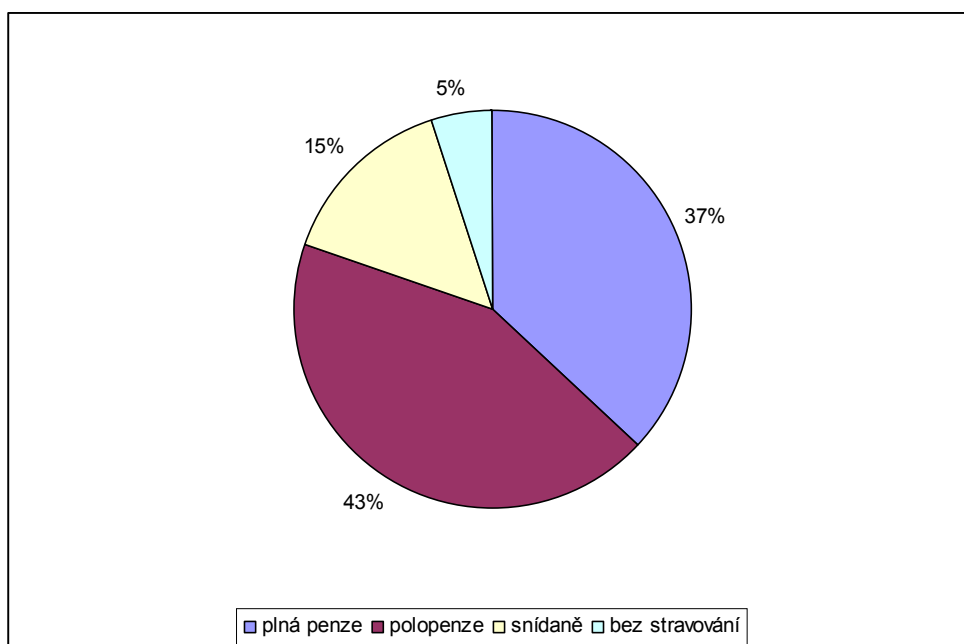
V oblasti ubytování je největší zájem (65%) o 3* hotely a vyšší kategorie. Dále následuje penzion s 16% a 1* nebo 2* hotel s 13%. Nejmenší zájem je o ubytování v hostelech, které činí 6%.

7. Preference typu stravování

Tabulka 18 Preference typu stravování

Položka	Počet odpovědí	Podíl v %
Plná penze	45	36
Polopenze	53	45
Snídaně	18	15
Bez stravování	6	4
Celkem	122	100,00%

Graf 7 – Podíl preferencí typu stravování

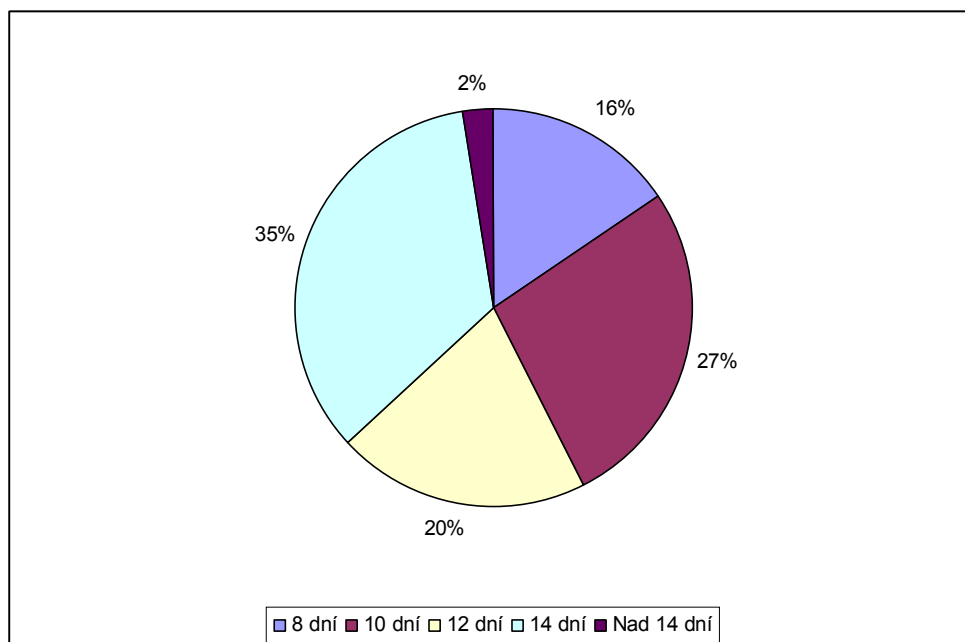
Z hlediska typu stravování dávají respondenti přednost polopenzi (45%) před plnou penzí (36%). O snídani by mělo zájem 15% dotazovaných. O stravu neprojevovalo zájem 4% respondentů.

8. Délka zájezdu

Tabulka 19 Optimální délka zájezdu

Položka	Počet odpovědí	Podíl v %
8 dní	19	15
10 dní	33	28
12 dní	25	21
14 dní	42	34
Nad 14 dní	3	2
Celkem	122	100,00%

Graf 8 – Optimální délka zájezd

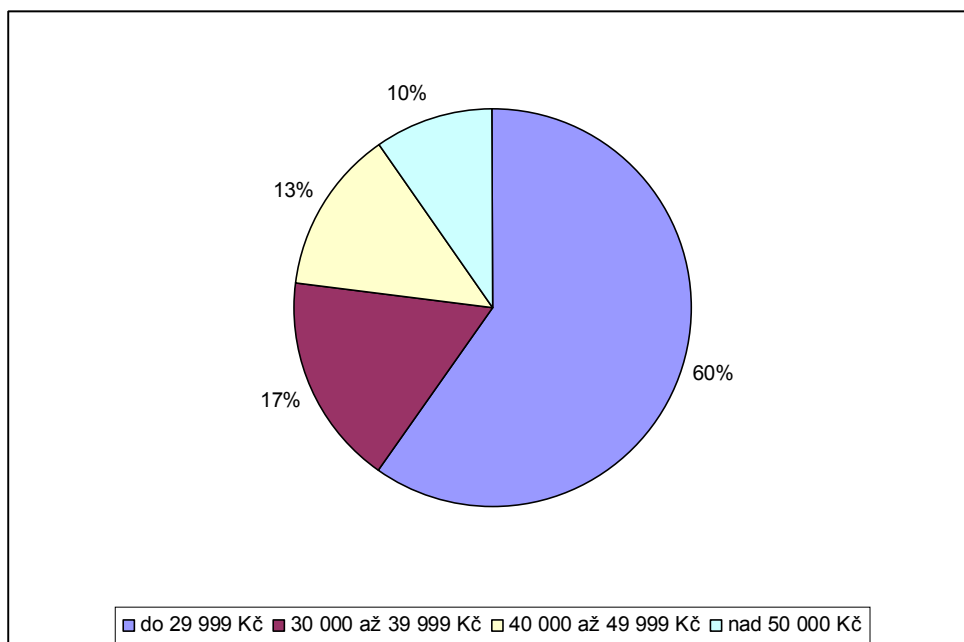
Z hlediska délky zájezdu by respondenti měli zájem o 14-denní pobyty (34%). Velký rozdíl by pak nebyl v délce zájezdu na 10 a 12 dní (28% a 21%). Poměrně menší zájem by byl o zájezd v délce 8 dní (15%) a nejmenší pak o pobyt delší nad 14 dní (2%).

9. Cenová relace zájezdu

Tabulka 20 Cenová relace zájezdu

Položka	Počet odpovědí	Podíl v %
Do 29 999 Kč	73	60
30 000 až 39 999 Kč	21	17
40 000 až 49 999 Kč	16	13
Nad 50 000 Kč	12	10
Celkem	122	100,00%

Graf 9 – Podíl zájmu o cenové relace zájezdu

Z hlediska cenové relace by většina respondentů byla ochotna vydat na zájezd do Jordánska částku do 29 999 Kč, což je 60%. Dále následuje rozpětí 30 000 až 39 999 Kč (17%), 40 000 až 49 999 Kč (13%) a nad 50 000 Kč (10%).

10. Identifikační údaje – věkové kategorie

Tabulka 21 Věkové kategorie respondentů

Položka	Počet odpovědí	Podíl v %
Do 25 let	60	49
26 až 34 let	18	15
35 až 49 let	16	13
50 až 59 let	11	9
60 a více let	17	14
Celkem	122	100,00%

Dotazníkového šetření se zúčastnilo 122 respondentů. Největší zastoupení mají osoby ve věkovém rozmezí do 25 let, které tvoří 49% všech dotazovaných. Naopak nejméně respondentů bylo ve věkové kategorii 50 až 59 let, a to 9%. Ostatní věkové kategorie v rozmezí 26 až 49 let a nad 60 let jsou celkem vyrovnaně zastoupeny 15%, 13% a 14%.

11. Identifikační údaje - pohlaví

Tabulka 22 Počty respondentů v členění na muže a ženy

Položka	Počet odpovědí	Podíl v %
Muž	51	42
Žena	71	58
Celkem	122	100%

Mužů bylo zastoupeno 42% a žen 58%.

12. Identifikační údaje - průměrný měsíční příjem respondentů

Tabulka 23 Průměrný měsíční příjem podle kategorií

Položka	Počet odpovědí	Podíl v %
Do 14 999 Kč	40	34
15 000 až 24 999 Kč	35	29
25 000 až 34 999 Kč	26	21
35 000 až 49 999 Kč	9	8
Nad 50 000 Kč	9	8
Celkem	122	100%

Největší počet dotazovaných uvedl jako svůj průměrný měsíční příjem do 14 999 Kč (34%). Dále následuje rozpětí 15 000 až 24 999 Kč (29%), 25 000 až 34 999 Kč (21%), 35 000 až 49 999 Kč (8%), nad 50 000 Kč (8%).

5.2 Rozšířená analýza dotazníkového šetření

Při tvorbě **kombinovaného zájezdu - Jordánsko s jinou zemí**, by respondenti ve **věkové kategorii do 25 let** volili ve 40% Jordánsko - Egypt. Kolem 20% respondentů vybralo kombinaci Jordánsko - Izrael a Jordánsko – Egypt – Izrael a nejmenší zájem byl o kombinaci Jordánsko - Sýrie (9%).

Respondenti s věkovým rozpětím 26 – 34 let by měli zájem jak o kombinaci Jordánsko - Izrael, tak Jordánsko – Libanon - Sýrie, a to zcela shodně ve 28%. O něco menší by byl zájem o Jordánsko - Egypt a Jordánsko – Egypt - Izrael (20%). Pouze 5% respondentů by volilo kombinaci Jordánsko - Sýrie.

V kategorii nad 34 let převažuje zájem o Jordánsko - Izrael (43%). Vyrovnaný zájem je o kombinaci Jordánsko - Egypt a Jordánsko – Egypt - Izrael (23%). To samé platí pro kombinaci Jordánsko – Libanon - Sýrie a Jordánsko - Sýrie (7%).

Z uvedené analýzy vyplývá, že **největší zájem** z celkového počtu dotazovaných by byl o kombinaci Jordánsko - Izrael ve věkové kategorii od 26 let výše a Jordánsko - Egypt (29%) pro věkové kategorie do 25 let. Dále následuje Jordánsko – Egypt - Izrael (21%), Jordánsko – Libanon - Sýrie (14%) a Jordánsko - Sýrie (7%)

Při tvorbě zájezdu pouze do Jordánska pro věkovou **kategorii do 25 let** by byla optimální délka zájezdu 10-12 dnů (43%) a 14 dnů a více ve 40% v cenové relaci do 29 999 Kč. Ubytování je preferováno v hotelech vyšší kategorie od 4**** (82%) s plnou penzí (53%).

Věková kategorie 26 – 34 let by měla největší zájem o 14-denní pobyty (50%) v cenové relaci do 29 999 Kč. V kategorii ubytování jsou preferovány hotely **** (82%) a stravování formou polopenze (72%).

Věková kategorie 35 – 49 let považuje za optimální délku zájezdu 10-12 denní pobyty (57%), 14 denní pobyty preferuje 31%. Respondenti by byli ochotni vydat částku do

29 999 Kč (76%). O ubytování v hotelech 4**** a více má zájem 50%, o ubytování v pensíonech 38%. V 56% respondenti preferují stravování formou polopenze.

Věková kategorie 50 – 59 let v 73% dává přednost 10-12 denním pobytům v ceně do 29 999 Kč. (83%). Největší zájem je o ubytování v pensíonech 45% a stravování zajištěné formou polopenze by si přálo 55%.

Věková kategorie nad 60 let preferuje 10 - 12 denní pobyty (47%) před 14-denními (29%) v cenové relaci do 29 999 Kč (88%). Požadavky na ubytování jsou hotely vyšší kategorie 4**** (52%) a zajištěné stravování formou polopenze (35%).

Na základě analýzy lze konstatovat, že respondenti mají největší zájem z hlediska délky pobytu ve věkové kategorii do 34 let o 14-denní pobyty, od 35 let výše pak o 10 - 12 denní pobyty. Cenová relace u všech věkových kategoriích je nejvíce zastoupena do 29 999 Kč. O ubytování v pensíonech měla největší zájem věková kategorie 50 - 59 let, všechny ostatní pak preferují vyšší kategorii ubytování, hotely **** a více a všechny kategorie pak mají největší zájem o polopenzi.

6 NÁVRH VLASTNÍHO PRODUKTU

Vlastní návrh zájezdu do Jordánska je určen pro nezávislé cestovatele s nižšími požadavky na ubytování a stravování, ale zároveň je přihlédnuto k výstupům získaným na základě dotazníkového šetření, zejména co se týká hlavního cíle návštěvy, typu pobytu, návštěvy atraktivit, cenové relace a délky pobytu.

Do programu jsou zařazeny hlavní atraktivity Jordánska včetně skalního města Petra, zapsaného v roce 1995 do světového dědictví UNESCO. Tento architektonický skvost patří do nových sedmi divů světa. Zájezd je navržený na 16 dnů, ale je možné ho upravit a zkrátit o pobyt u Rudého moře. Zvolena je doprava je letecká, v místě je pak přeprava zajištěna minibusy cestovních kancelářích, místními autobusy, taxi nebo jeepem. Jako období je zvolen listopad, zejména z hlediska klimatu a ceny letenek a ubytování, které jsou v tomto období na relativně nižší úrovni. Podnebí je v tomto období příjemné, teplota vzduchu již není tak vysoká a je vhodná jak k návštěvě památek, tak i k pobytu u moře.

Termín zájezdu: 14. 11. - 29. 11. 2011

Trasa: Amman - skalní město Petra - Aqaba

1. den: odlet z Prahy do Ammanu

V odpoledních hodinách odlet do Ammanu, po půlnoci přilet a odjezd na ubytování.

2. den: Amman

Doprava: transfer z letiště

Ubytování: hotel Farah - Amman⁴⁷

Stravování: snídaně

Program: individuální prohlídka města

Během celodenní prohlídky města je plánována návštěva mediny, sůků, římského chrámového komplexu, abbásovske hradby, nového města, mešity krále Abdullaha.

⁴⁷ Farah hotel. [on-line]. [cit.dne 2011-11-01]. Dostupné z: <http://www.farahhotel.com.jo>.

3. den: Amman - Qasr Al Kharaneh - Qasr Amra - Azraq Fort - Hammam As-Sarakh - Qasr Al-Hallabat - Amman

Doprava: minibus

Ubytování: hotel Farah - Amman

Stravování: snídaně

Program: pouštní hrady

Ráno odjezd na prohlídku pouštního hradu Qasr Al Kharaneh, který sloužil jako rezidence chalífů. Dále následuje prohlídka hradu Qasr Amra. Tento pouštní palác objevil na konci 19. století český arabista a orientalista, Alois Musil, který ho důkladně popsal ve dvousvazkovém díle ještě před 1. světovou válkou. V roce 1985 byl zapsán na seznam památek UNESCO, především díky unikátním freskám z období nejranějšího islámu. Poté následuje cesta k pevnosti Al Azraq postavené z černého čediče, kde se nacházejí zrestaurované budovy lázní a loveckého zámečku Hammam as-Sarakh. Závěr dne bude patřit prohlídce Qasr Al-Hallabat. Tento hrad byl původně římskou pevností. Umajjovci jí nechali přestavět na nádherný palác. Uvnitř paláce je možné obdivovat nádherné mozaiky, vodovodní systém a malé lázně zdobené mramorem.

4. den: Amman - Jerash – Ajloun - Um Qais - Amman

Doprava: minibus

Ubytování: hotel Farah - Amman

Stravování: snídaně

Program: antická města severního Jordánska

Ráno odjezd na prohlídku římského města Jerash, kde je k vidění oválné náměstí tzv. Agora, lemované sloupovím, amfiteátr, chrám boha Dia, chrám bohyně Artemis s nádvořím a majestátní bránou. Dále cesta pokračuje na prohlídku křížáckého hradu Ajloun, a starověké Gadary. Z tohoto místa jsou nádherné výhledy na Golanské výšiny.

5. den: Amman – Madaba – Nebo - Dead Sea - Amman

Doprava: minibus

Ubytování: hotel Farah - Amman

Stravování: snídaně

Program: poutní místa a Mrtvé moře

Ráno odjezd do Manaby - města Nabatejců, místa proslulého svými mozaikami umístěnými především v kostelech např. Mapa Svaté země. Poté cesta pokračuje na

posvátnou horu Nebo, odkud Mojžíš spatřil zaslíbenou zemi a kde se pravděpodobně nachází Mojžíšův hrob. Otevře se překrásný výhled na údolí Jordánu a Mrtvé moře, kde bude poslední zastávka a možnost koupání.

6. den: Amman - Wadi Mujib - Kerak - Wadi Al Hasa - přírodní rezervace Dana – Shobak - Petra

Doprava: minibus

Ubytování: hotel Petra Gate Hostel and Hotel - Petra⁴⁸

Stravování: snídaně

Program: křižácké pevnosti a přírodní rezervace

Ráno odjezd přes kaňon Wadi Mujib, 600 m hluboký a 5 km široký, který je zmíněn několikrát v Bibli v souvislosti s cestou Izraelitů z Egypta na prohlídku křižáckého hradu Kerak postaveného ve 12. století. Tento hrad ležel na významné obchodní cestě (tzv. Královské cestě) k Rudému moři a důležité poutní cestě z Damašku do Mekky. Další zastávka je v roklině Al Hasa, známou svými přírodními krásami, tvořenými z vápence a pískovce a také se zastavíte v přírodní rezervaci Dana. Poslední zastávkou je prohlídka křižácké pevnosti Shobak, která byla postavena k ochraně přístupu do Svaté země.

V podvečerních hodinách, po ubytování v Petře, lze individuálně navštívit Siq al-Barid - Studený kaňon, kterému se také přezdívá Malá Petra. Je to 400 metrů dlouhý kaňon, který ústí do skalního náměstí s hrobkou.

7. den: Petra

Doprava: bez dopravy

Ubytování: hotel Petra Gate Hostel and Hotel - Petra

Stravování: snídaně

Program: celodenní prohlídka skalního města Petra

Návštěva nejznámějších památek města - Pokladnice, Faraonův hrad, Vítězný oblouk, amfiteátr a klášter. Mystické pohřebiště ze 4. stol. př. n. l., vytesané ve skalách narůžovělé barvy, které se tyčí do výšky až 900 metrů nad mořem.

⁴⁸ Petra Gate Hostel and Hotel. [on-line]. [cit.dne 2011-11-01]. Dostupné z: <http://www.hostels.com/hosteldetails.php/HostelNumber.12561>.

8. den: Petra - Aqaba

Doprava: místní autobus

Ubytování: Bedouin Moon Village - Aqaba⁴⁹

Stravování: snídaně

Program: individuální

9. den: Aqaba - Wadi Rum

Doprava: taxi nebo místní autobus

Ubytování: Resthouse - Rum Village - Wadi Rum⁵⁰

Stravování: snídaně

Program: měsíční údolí - Wadi Rum

Časně ráno odjezd na celodenní výlet do největší a nejpůsobivější jordánské pouště Wadi Rum, na programu je projížďka jeepem v poušti (cca 8 hodin). Cestou prohlídka jeskyně v Džabal Amúdu, jež ukrývá skálu, na které je prý vyryta topografická mapa této oblasti pocházející ze 3. tisíciletí př. n. l., dále Sedm pilířů moudrosti, Lawrenceův pramen, písečné duny ve Wadi Um Ishrin nebo skalní most Jebel Umm Fruth, který se zvedá přímo z pouště a je možné po něm bez obav přejít, dále Lawrenceův dům, Barragh a Khazali kaňon.

10. den: Wadi Rum - Aqaba

Po snídani odjezd přes poušť jeepem do Aqaby. Této cestě se také říká Lawrenceova silnice.

11. - 15. den: Aqaba

Ubytování: Bedouin Moon Village - Aqaba

Stravování: snídaně

Program: pobyt u moře, fakultativně možnost návštěvy Eilatu nebo 2-denního výletu do Jeruzalému

16. den: Aqaba - Amman

Doprava: místní autobus

Program: V odpoledních hodinách odjezd do Ammanu a transfer na letiště. V nočních hodinách odlet do Prahy.

⁴⁹ Bedouin Moon Village. [on-line]. [cit.dne 2011-11-01]. Dostupné z: <http://www.hostels.com/hosteldetails.php/HostelNumber.20474>.

⁵⁰ Resthouse. [on-line]. [cit.dne 2011-11-01]. Dostupné z: <http://www.rumguides.com/archives/7-Visiting-Wadi-Rum-with-a-four-wheel-drive.html>.

Tabulka 24 Kalkulace individuálního zájezdu – Jordánsko

Destinace	Jordánsko		
Termín	14.11. – 29.11.2011		
	1 JOD = 25,50 Kč ⁵¹ 1 USD = 18,50 Kč ⁵²		
Počet pax v grp.	1		
	Náklady v cizí měně	Náklady v Kč	Poznámka
Doprava, pojištění			
Letecká doprava PRG-AMM-PRG		8 488 Kč	Zpáteční
Pojištění		806 Kč	
Vízum	15 USD	278 Kč	
Ubytování			
Amman	130,84 USD	2 421 Kč	4x Farah hotel 32,71 USD / 1 person
Petra	59,46 USD	1 100 Kč	2x Petra Gate Hostel and Hotel 29,73 USD / 1 person
Aqaba	338,40 USD	6 261 Kč	7x Bedouin Moon Village 56,40 USD / 1 person
Wadi Rum	V ceně výletu		1x Resthouse - Rum Village
Organizované výlety s místní CK			
Pouštní hrady	16 JOD	408 Kč	
Antická města	18 JOD	459 Kč	
Poutní místa	17 JOD	434 Kč	
Křižácké pevnosti	25 JOD	638 Kč	
Wadi Rum - jeep	60 JOD	1 530 Kč	
Wadi Rum - Aqaba	35 JOD	893 Kč	
Místní doprava - autobus			
Petra – Aqaba	5 JOD	128 Kč	2 – 3 hodiny
Aqaba – Wadi Rum	6 JOD Taxi – 40 JOD	153 Kč	0,5 – 1 hodina zpáteční
Aqaba – Amman	6,75 JOD	173 Kč	4 hodiny
Transfer letiště	10 JOD	255 Kč	
Vstupy			
Amman		zdarma	Mešita krále Abdullaha
Archeologické muzeum a Citadela	2 JOD	51 Kč	

⁵¹ Kurzy [on-line]. Dostupné z: <http://www.kurzy.cz>. 1.11.2011.

⁵² Tamtéž

Římské divadlo	1 JOD	26 Kč	
Ajloun	1 JOD	26 Kč	
Jerash	8 JOD	204 Kč	
Kerak a museum	1 JOD	26 Kč	
Madaba			
Archeologické muzeum a park	2 JOD	51 Kč	
Místo křtu	7 JOD	179 Kč	
Mount Nebo	1 JOD	26 Kč	
Pouštní hrady	2 JOD	51 Kč	
Shobak	zdarma		
Umm Qays	3 JOD	77 Kč	
Wadi Rum	2 JOD	51 Kč	
Rezervace Dana	6 JOD	153 Kč	
Rezervace Mujib	1 JOD	26 Kč	
Konečná kalkulace		24 479 Kč	Wadi Rum – jeep
		23 842 Kč	Wadi Rum - bus

Zdrojem pro výpočet ceny za ubytování byly jordánské webové stránky příslušných ubytovacích zařízení a pro výpočet ceny vstupů⁵³ jordánské oficiální stránky cestovního ruchu. Individuální zájezd je kalkulován pro jednu osobu. V případě, že by byl zájezd kalkulován např. pro dvě osoby, pak by se snížila celková cena zájezdu v důsledku nižší ceny za ubytování. Rozdíl by činil 2 102 Kč.

Vstupy do památek. [on-line]. [cit.dne 2011-11-01]. Dostupné z:
http://www.just.edu.jo/~green_tas/CD/Library/D1%20Tourism%20in%20Jordan.pdf.

ZÁVĚR

V současnosti představuje cestovní ruch velký přínos pro jednotlivé destinace, a to znamená, že je velmi důležitým odvětvím, které představuje významnou součást příjmů ekonomiky. Úspěšnost podnikání, prodeje produktů, je podmíněna dobře zpracovaným marketingovým výzkumem, analýzou vlivů mikroprostředí i makroprostředí. Velice tedy záleží na přípravě produktů, o které bude mít zákazník zájem, a na jejich cenové relaci. Při tvorbě produktu je potřeba se dále zaměřit o jaký typ návštěvníka se jedná z hlediska demografického, jaké jsou jeho zájmy a motivace návštěvy, jakou délku pobytu preferuje, způsob dopravy do destinace apod. Analýzy slouží jako podklad pro tvorbu produktu, pro úspěšný prodej je důležitá znalost profilu cílové skupiny a pro ni vytvořená marketingová komunikace, resp. vhodné nástroje marketingové komunikace včetně volby médií.

Tato bakalářská práce vyhodnocuje v teoretické části postavení Jordánska z hlediska cestovního ruchu v regionu Střední východ, jeho silné a slabé stránky, příležitosti pro cestovní ruch i možná ohrožení. Jordánsko se řadí na čtvrté místo z ostatních zemí Středního východu jak z hlediska mezinárodních příjezdů, tak i příjmů. Mezi jeho silné stránky patří UNESCO památky, bohatá nabídka historických, přírodních a církevních míst, Mrtvé moře, dobré klima pro celoroční turistiku, vysoká úroveň bezpečnosti v porovnání s jinými zeměmi v regionu. Naopak slabou stránkou je nedostatečná propagace, turisté tráví v zemi malý počet dnů, turistický ruch je soustředěn pouze na exponované památky, chybí nabídka regionálních produktů.

Produkt, konkrétně poznávací zájezd do Jordánska organizovaný individuálně, je navržen s přihlédnutím k výsledkům dotazníkového šetření a s využitím srovnání s obdobnými zájezdy nabízenými vybranými cestovními kancelářemi. Navržen byl produkt s délkou 16 dnů. Zahrnuje nejenom nejzajímavější a nejnavštěvovanější atraktivitu jako je Petra, Wadi Rum, Mrtvé moře, hora Nebo, ale i ty opomíjené či méně zastoupené v nabídce cestovních kanceláří, např. křižácké pevnosti, přírodní rezervaci Dana.

Individuálně vytvořený produkt je o 8 dnů delší než nabídka cestovních kanceláří, tudíž zahrnuje více navštívených míst. Z hlediska ceny, ale i délky trvání nemá v porovnání s cestovními kancelářemi konkurenci. Jeho cena je nižší např. v porovnání s cestovní kanceláří Palma Travel o 12 286 Kč nebo cestovní kanceláří Campanatour o 16 397 Kč.

Výsledky dotazníkového šetření je možné využít jak k přípravě zájezdu, tak i k podnětům pro inovaci stávajících produktů cestovních kanceláří. Z výsledků šetření vyplynulo, že převažuje zájem o organizovanou formu zájezdu. Co se týká ubytování a stravování dávají respondenti přednost ubytování v hotelech a z hlediska stravování preferují nejvíce polopenzi. Za optimální délku zájezdu respondenti ve věkové kategorii do 25 let a od 26 – 34 let preferují více jak 14-denní zájezd. Nad 34 let více jak polovina dotázaných preferuje délku pobytu 10-12 dní. Největší počet respondentů by měl zájem vydat za zájezd do Jordánska částku do 29 999 Kč.

České cestovní kanceláře nabízející zájezdy do Jordánska v délce 8 dní jsou v cenové relaci vyšší než by byli dotazovaní ochotni zaplatit. Pouze jordánské cestovní kanceláře při stejné délce zájezdu jako české CK nabízejí zájezdy včetně letenky za cenu nižší než je 29 999 Kč a individuálně vytvořený produkt, kde cena zájezdu je v rozmezí 23 842 Kč až 24 479 Kč, ale pobyt je na 16 dní. Produkt vytvořený pro nezávislé cestovatele nabízí nejlepší variantu, tzn. poměr počtu dní, ceny a programu. Nevýhodou tohoto typu zájezdu je, že neobsahuje polopenzi či plnou penzi, což by uvítali ve větší míře respondenti. Co se týká odpočinku, pak opět individuální zájezd nabízí více dní pobytu u moře, ale důvodem je, že tento zájezd je na vyšší počet dní. Vhodnější by bylo prodloužení zájezdu alespoň na 15 dnů, které by mohly být rovnoměrněji rozvrženy na odpočinek a poznávání Jordánska.

Vyšší kategorie ubytování a rozšířené stravování se samozřejmě promítají do ceny produktu, která je jedním z činitelů ovlivňujících poptávku. Záleží tedy na zákaznících, jakou variantu zvolí.

Ke zvýšení návštěvnosti by mohla přispět např. větší medializace v tisku a jiných médiích či větší marketingová propagace, zejména prezentace na světových veletrzích cestovního ruchu, zaměřená nejen na exponovaná místa, ale také atraktivity méně známé či méně navštěvované, na pobyt v oblasti Rudého moře a v neposlední řadě i na propagaci Jordánska spojenou s nabídkou produktů do okolních zemí.

Na základě údajů získaných ze statistik UNWTO, jordánského ministerstva CR a také analýzy SWOT lze připravit produkt cestovního ruchu, který zaujme jak kvalitou, tak i cenou potenciálního zákazníka, ale umožní také zvýšit návštěvnost Jordánska nebo celé oblasti Blízkého východu.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

ATHERTON, E. A KOL. *Jeruzalém a svatá země, společník cestovatele*. Praha: Euromedia Group – Ikar, 2008. ISBN 978-80-249-0975-2.

BOURBOUN,; F. LAVAGNO, E. *Svatou zemí: Izrael- Sinaj-Jordánsko*, Praha: Nakladatelství Slovart, 2001. ISBN: 80-7209-344-4.

HAMARNEHOVÁ, I. Střední východ – cestovní ruch jako zdroj ekonomického růstu regionu. In. *Sborník mezinárodní vědecké konference Hotelnictví, turismus a vzdělávání*. Praha: VŠH, 2011. ISBN: 978-80-87411-15-5.

HOLEČEK, M. A KOL. *Zeměpis cestovního ruchu*. Praha: Česká geografická společnost, 2005. ISBN 80-86034-64-X.

INDROVÁ, J. A KOL. *Mezinárodní cestovní ruch, vybrané kapitoly*. Praha: Oeconomica, 2007. ISBN: 978-80-245-1287-7.

KOL. AUTORŮ. *Školení a vzdělávání pracovníků v cestovním ruchu. Komunikace a praktické dovednosti pracovníků cestovního ruchu*. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2006.

PALATKOVÁ M.; ZICHOVÁ, J. *Ekonomika turismu*. Praha: Grada Publishing, 2011. ISBN 978-80-247-3748-5.

PETRŮ, Z. *Základy ekonomiky cestovního ruchu*. Praha: Idea Servis konsorcium, 2007. ISBN: 978-80-85970-55-5.

ZAVŘELOVÁ, P. *Jordánsko - cesty kolem světa*. Praha: Tappa s.r.o. –De Agostini Polska, 2008. ISBN 978 – 83-248-1861-7.

ZELENKA, J. *Marketing cestovního ruchu*. Hradec Králové: GAUDEAMUS, Univerzita Hradec Králové, 2007. ISBN 978-80-7041-070-7.

INTERNETOVÉ ZDROJE

Cestovní kanceláře

CK: [on-line]. [cit.dne 2011-11-01], dostupné na [www stránkách cestovních kanceláří](#)
CK CAMPANATOUR s.r.o. Jordánsko, [on-line]. [cit.dne 2011-11-01], dostupné na [www.jordansko.cz](#).

CK CAMPANATOUR s.r.o.: [on-line]. [cit.dne 2011-11-01], dostupné na [www.campana.cz](#)

CK Čedok. Jordánsko, [on-line]. [cit.dne 2011-11-01], dostupné na: [www.ct24.cz/cestovani/destinace/85990-jordansko](#)

CK JDtours: [on-line]. [cit.dne 2011-11-01], dostupné na [www.jdtours.com](#)

CK Palma Travel: [on-line]. [cit.dne 2011-11-01], dostupné na [www.palma-travel.cz](#)

CK Toufar Aleš: [on-line]. [cit.dne 2011-11-01], dostupné na [www.juniortour.cz](#)

Cestování

Kurzy [on-line]. Dostupné na [www.kurzy.cz](#).

Pojištění: [www.axa.cz/Lide/Cestovni-pojisteni/Programy-a-balicky](#)

Vyhledávač letenek: [www.skyscanner.cz](#)

Destinace

MZV ČR. Encyklopedie států, [on-line]. [cit.dne 2011-11-01], dostupné na: [http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/blizky_vychod/jordansko/index.html](#)

SWOT analýza [on-line]. [cit.dne 2011-11-01], dostupné na: [www.just.edu.jo/~green_tas/CD/Library/D1%20Tourism%20in%20Jordan.pdf](#)

ŠULC, R; KUBKA, J. Jordánsko, [on-line]. [cit.dne 2011-11-01], dostupné na [www.cestyapamatky.cz/cesty/jordansko-2006](#).

Vstupy do památek, [on-line]. [cit.dne 2011-11-01], dostupné na:

[www.just.edu.jo/~green_tas/CD/Library/D1%20Tourism%20in%20Jordan.pdf](#)

Wadi Rum: [www.rumguides.com/archives/7-Visiting-Wadi-Rum-with-a-four-wheel-drive.html](#)

Hotely

Bedouin Moon Village, [on-line]. [cit.dne 2011-11-01], dostupné na [www:](#)

[http://www.hostels.com/hosteldetails.php/HostelNumber.20474](#)

Farah hotel, [on-line]. [cit.dne 2011-11-01], dostupné na [www.farahhotel.com.jo](#)Petra

Gate Hostel and Hotel ,[on-line]. [cit.dne 2011-11-01], dostupné na [www.](#)

[hostels.com/hosteldetails.php/HostelNumber.12561](#)

Statistika

Statistika, [on-line]. [cit. dne 2011-11-01], dostupné na [www:](#)

[cot.cz/data/cesky/99_02/2_statistika1.htm](#)

Statistika, [on-line]. [cit. dne 2011-11-01], dostupné na www:
<http://media.unwto.org/en/press-release/2011-10-11/international-tourists-hit-18-billion-2030>.

Statistika, [on-line]. [cit. dne 2011-11-11], dostupné na www:
<http://media.unwto.org/en/press-release/2011-11-08/european-tourism-grows-above-expectations>.

Statistika, [on-line]. [cit. dne 2011-11-01], dostupné na:
www.mota.gov.jo/en/portals/0/NTS_2011-2015_english.pdf.

Statistika: [on-line]. [cit. dne 2011-11-01], dostupné: www.mota.gov.jo

Ostatní

UNWTO: [on-line]. [cit. dne 2011-11-01], dostupné na www:
mkt.unwto.org/sites/all/files/docpdf/unwtohighlights11enhr_1.pdf

SEZNAM TABULEK

- Tab. 1 Mezinárodní příjezdy a příjmy v regionu Střední východ
- Tab. 2 Celkové příjmy z cestovního ruchu (mil. JD)
- Tab. 3 Počet návštěvníků ve vybraných turistických lokalitách Jordánska
- Tab. 4 Počet návštěvníků podle národnosti ve vybraných turistických památkách
- Tab. 5 Nabídka zájezdů do Jordánska
- Tab. 6 Poznávací zájezd CK Aleš Toufar
- Tab. 7 Poznávací zájezd CK Palma Travel Touroperator, a.s.
- Tab. 8 Poznávací zájezd CK Campanatour, s.r.o.
- Tab. 9 Poznávací zájezd CK Jordan Direct Tours Agency
- Tab. 10 Poznávací zájezd CK Jordan Direct Tours Agency
- Tab. 11 Komparace kritérií pro výběr zájezdu
- Tab. 12 Hlavní cíl cesty do Jordánska
- Tab. 13 Oblasti největšího zájmu turistů
- Tab. 14 Typ zájezdu
- Tab. 15 Zájem turistů o kombinovaný zájezd s jinou zemí
- Tab. 16 Forma organizace zájezdu
- Tab. 17 Preference kategorie ubytování
- Tab. 18 Preference typu stravování
- Tab. 19 Optimální délka zájezdu
- Tab. 20 Cenová relace zájezdu
- Tab. 21 Věkové kategorie respondentů
- Tab. 22 Počty respondentů v členění na muže a ženy
- Tab. 23 Průměrný měsíční příjem podle kategorií
- Tab. 24 Kalkulace individuálního zájezdu – Jordánsko

SEZNAM GRAFŮ

- Graf 1 Podíl cílů cesty do Jordánska
- Graf 2 Podíl oblastí podle zájmů turistů
- Graf 3 Typ zájezdu
- Graf 4 Podíl zájmu turistů o kombinovaný zájezd s jinou zemí
- Graf 5 Podíl jednotlivých forem organizace zájezdu
- Graf 6 Podíl preferencí kategorií ubytování
- Graf 7 Podíl preferencí typu stravování
- Graf 8 Optimální délka zájezd
- Graf 9 Podíl zájmu o cenové relace zájezdu

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A – Mapa Jordánska.....	I
Příloha B – Letový plán pro zájezd organizovaný jordánskou CK JDTour.....	II
Příloha C – Letový plán – vlastní itinerář	II
Příloha D – Pojištění – AXA pojišťovna.....	III
Příloha E – Dotazník.....	IV
Příloha F – Fotografie	VI

Příloha A – Mapa Jordánska

Zdroj: Matrixtravel.[on-line]. [cit.dne 2011-11-01]. Dostupné z: <http://www.matrixtravel.eu>.

Příloha B – Letový plán pro zájezd organizovaný jordánskou CK JDTour

Praha – Frankfurt – Amman – Frankfurt – Praha 8.435,-Kč

Trasa	datum	odlet	přílet	č.letu
PRG FRA	03.11.2011	14:45:00	16:05:00	LH 1397
FRA AMM	04.11.2011	19:20:00	(+1) 00:30:00	LH 692
AMM FRA	11.11.2011	01:30:00	05:10:00	LH 693
FRA PRG	11.11.2011	06:50:00	07:55:00	LH 1392

Zdroj: Skyscanner. [on-line]. [cit.dne 2011-11-01]. Dostupné z: <http://www.skyscanner.cz>.

Příloha C – Letový plán – vlastní itinerář

Praha – Frankfurt – Amman – Frankfurt - Praha

Trasa	datum	odlet	přílet	č.letu
PRG FRA	14.11.2011	14:45:00	16:05:00	LH 1397
FRA AMM	14.11.2011	19:20:00	(+1) 00:30:00	LH 692
AMM FRA	29.11.2011	01:30:00	05:10:00	LH 693
FRA PRG	29.11.2011	06:50:00	07:55:00	LH 1392

Zdroj: Skyscanner. [on-line]. [cit.dne 2011-11-01]. Dostupné z: <http://www.skyscanner.cz>.

Příloha D – Pojištění – AXA pojišťovna

Svět bez USA	KOMFORT
Pojištění na 10 dnů Pro jednu cestu jedné či více osob	599 Kč
Pojištění na 15 dnů Pro jednu cestu jedné či více osob	879 Kč

Předmět pojištění	Limit pojistného plnění
Pojistný program:	KOMFORT
- repatriace a transporty	Do celkového limitu léčebných výloh
- limit na ošetření zubů na pojistné období	15 000 Kč
- doprava pro doprovod pojištěné osoby	Do celkového limitu léčebných výloh
- ubytování pro doprovod pojištěné osoby	100 € / noc; max. 10 nocí
- doprava pro člena rodiny pojištěného	Do celkového limitu léčebných výloh
- ubytování pro člena rodiny pojištěného	350 000 Kč
- předčasný návrat do ČR	350 000 Kč
- ortézy	15 000 Kč
Smrt úrazem	250 000 Kč
Trvalé následky úrazu	350 000 Kč
Odpovědnost za škodu - majetek	750 000 Kč
Odpovědnost za škodu - zdraví	1 000 000 Kč
Pojištění zavazadel - celkem	30 000 Kč
Pojištění zavazadel - na jedno zavazadlo	6 000 Kč
Zpoždění letu o více než šest hodin	8 000 Kč
Pojištění právní asistence	300 000 Kč

Zdroj: Axa. [on-line]. [cit.dne 2011-11-01]. Dostupné z: <http://www.axa.cz/Lide/Cestovni-pojisteni/Programy-a-balicky>.

Příloha E – Dotazník

Dotazník je zaměřen na získání informací, které pomohou vyhodnotit zájem o cílovou destinaci Jordánsko a sestavit produkt tak, aby byla zlepšena nabídka na trhu cestovního ruchu v ČR z hlediska požadavků a očekávání zákazníka.

Dispozice pro vyplnění dotazníku: Vybrané odpovědi prosím označte zatržením takto ✓.

1. Co by bylo hlavním cílem Vaší cesty do Jordánska? (označte max. 3 odpovědi)

- odpočinek a relaxace
- historické památky a kultura
- příroda
- sport
- obchodní záležitosti
- jiný cíl (uveďte jaký)

1.1 Které památky , přírodní atraktivity, města by Vás nejvíce zajímaly? (označte max. 3 odpovědi)

- skalní město Petra, poušť Wadi Rum
- poutní místa, Mrtvé moře (Madaba, Mt.Nebo, Um el Rassas, Mukawir)
- křižácké pevnosti a pouštní paláce(Kerak, Shobak, Ajloun, Qasr Amra, Qasr Al Hallabat.....)
- památky řecko-římského období (Umm al-Jimal, Pella, Umm Qais, Jerash)
- přírodní rezervace (Dana, Al Moujeb)
- jiné (uveďte jaké).....

2. O jaký typ zájezdu byste měl/a zájem?

- pobytový
- poznávací
- pobytově-poznávací
- kombinovaný s jinou zemí

2.1 V případě kombinovaného zájezdu, který byste nejvíce preferoval/a?

- Jordánsko – Izrael
- Jordánsko – Egypt
- Jordánsko – Sýrie
- Jordánsko – Egypt – Izrael
- Jordánsko – Libanon - Sýrie

3. Jakou formu organizace zájezdu do Jordánska byste zvolil/a?

- individuální forma organizace;
- organizovaný zájezd s českou cestovní kanceláří;
- organizovaný zájezd se zahraniční cestovní kanceláří;
- jiná forma organizace (uveďte jaká)

4. Jakou kategorii ubytování preferujete?

- hotel *** a více;
- hotel * nebo **;
- penzion;
- hostel;
- jiné ubytování, uveďte jaké:

5. Jakému typu stravování byste dal/a přednost?

- plná penze;
- polopenze;
- snídaně;
- bez stravování.

6. Jaká by byla pro Vás optimální délka zájezdu?

- 8 dní
- 10 dní
- 12 dní
- 14 dní
- nad 14 dní.....

7. Jaká by měla být cenová relace Vašeho zájezdu?

- do 29 999 Kč;
- 30 000 až 39 999 Kč;
- 40 000 až 49 999 Kč;
- nad 50 000 Kč.

8. Do jaké věkové kategorie patříte?

- do 25 let;
- 26 až 34 let;
- 35 až 49 let;
- 50 až 59 let;
- 60 a více let.

9. Jste:

- muž;
- žena.

10. Jaký je Váš průměrný měsíční příjem?

- do 14 999 Kč;
- od 15 000 do 24 999 Kč;
- od 25 000 do 34 999 Kč;
- od 35 000 do 49 999 Kč;
- nad 50 000 Kč.

Zde máte prostor uvést další podněty, které nebyly obsahem dotazníku a mohly by přispět ke zlepšení nabídky.

.....

Příloha F – Fotografie

Madaba

Zdroj: vlastní - autorka

hora Nebo

Zdroj: vlastní - autorka

Um er Rassas

Zdroj: UNESCO. [on-line]. [cit.dne 2011-11-01]. Dostupné z:
http://whc.unesco.org/pg.cfm?cid=31&l=en&id_site=1093&gallery=1&&index=25.

Mukawir

Zdroj: Althurrayatravel. [on-line]. [cit.dne 2011-11-01]. Dostupné z:
<http://www.althurrayatravel.com/new/site.php?id=57>.

Mrtvé moře

Zdroj: Pbase. [on-line]. [cit.dne 2011-11-01]. Dostupné z:
http://www.pbase.com/mansour_mouasher/image/44957787.

Místo křtu

Zdroj: Discoverjordan. [on-line]. [cit.dne 2011-11-01]. Dostupné z:
<http://www.discoverjordan.co/site/religiousjordan.html>.

horké prameny Ma'in

Zdroj: Atlastours. [on-line]. [cit.dne 2011-11-01]. Dostupné z: <http://www.atlastours.net/cgi-bin/view.cgi?c=jordan&p=78>.

Kerak

Zdroj: Trekearth. [on-line]. [cit.dne 2011-11-01]. Dostupné z: http://www.trekearth.com/gallery/Middle_East/Jordan/South/Karak/Karak/photo576425.htm.

Shobak

Zdroj: Select. [on-line]. [cit.dne 2011-11-01]. Dostupné z: http://www.select.jo/jordan-shobak.shtmwww.jordantc.com/karak_shobak.html.

Umm Al-Jimal

Zdroj: Atlastours. [on-line]. [cit.dne 2011-11-01]. Dostupné z: <http://www.atlastours.net/cgi-bin/view.cgi?c=jordan&p=90>.

Amman

Zdroj: vlastní - autorka

Pella

Zdroj: Atlastours. [on-line]. [cit.dne 2011-11-01]. Dostupné z: <http://www.atlastours.net/cgi-bin/view.cgi?c=jordan&p=84>.

Iraq el Amir

Zdroj: Select. [on-line]. [cit.dne 2011-11-01]. Dostupné z: <http://www.select.jo/Amman-iraq-il-amir.shtm>.

Umm Qais

Zdroj: vlastní - autorka

Jerash

Zdroj: vlastní - autorka

Abila

Zdroj: Bibleplaces. [on-line]. [cit.dne 2011-11-01]. Dostupné z:
<http://www.bibleplaces.com/gileadlower.htm>.

Madaba

Zdroj: vlastní - autorka

Ajloun

Zdroj: vlastní - autorka

Národní park Dana

Zdroj: Jordanholidays. [on-line]. [cit.dne 2011-11-01]. Dostupné z:
<http://www.jordanholidays.net/2011/06/jordans-royal-society-for-conservation.html>.

Al Moujeb

Zdroj: Tripadvisor. [on-line]. [cit.dne 2011-11-01]. Dostupné z: http://www.tripadvisor.com/Attraction_Review-g293985-d319447-Reviews-Wadi_al_Mujib-Jordan.html.

Rezervace Shaumari

Zdroj: Artflakes. [on-line]. [cit.dne 2011-11-01]. Dostupné z: <http://www.artflakes.com/en/products/blue-necked-ostriches-at-shaumari-wildlife-reserve>.

Skalní město Petra

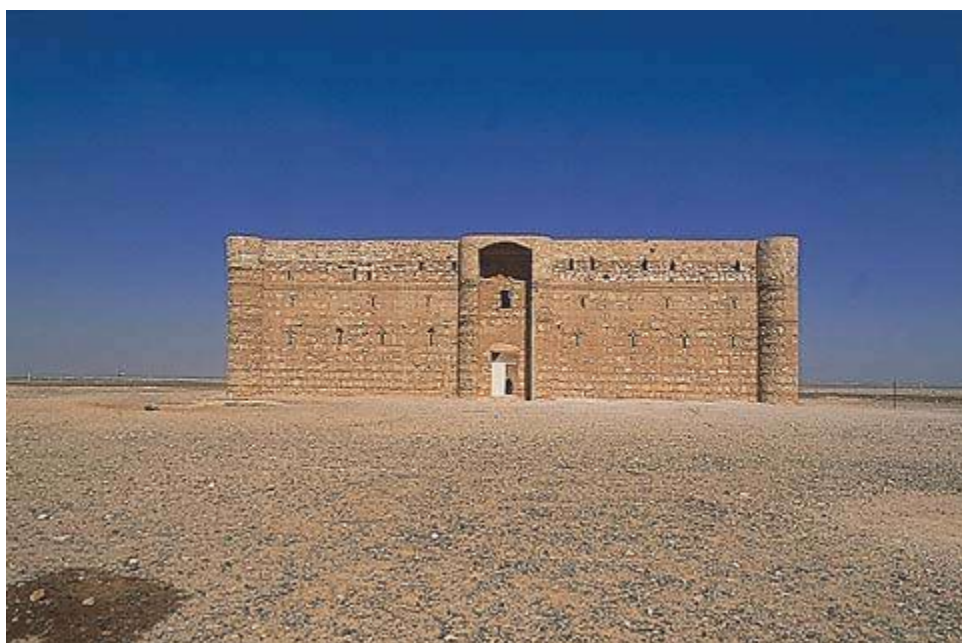
Zdroj: vlastní - autorka

Qusair Amra

Zdroj: Easyvoyage. [on-line]. [cit.dne 2011-11-01]. Dostupné z: <http://www.easyvoyage.co.uk/jordan/qusayr-amra-1951>.

Kharraneh

Zdroj: Easyvoyage. [on-line]. [cit.dne 2011-11-01]. Dostupné z: <http://www.easyvoyage.co.uk/jordan/qusayr-el-kharaneh-1952>.

Al Azraq fort

Zdroj: Atlastours. [on-line]. [cit.dne 2011-11-01]. Dostupné z: <http://www.atlastours.net/cgi-bin/view.cgi?c=jordan&p=55>.

Al Hallabat

Zdroj: Atlastours. [on-line]. [cit.dne 2011-11-01]. Dostupné z: http://www.atlastours.net/jordan/qasr_al_hallabat.html.

Al Mushatta

Zdroj: Pbase. [on-line]. [cit.dne 2011-11-01]. Dostupné z:
http://www.pbase.com/mansour_mouasher/image/26936736.

Wadi Rum

Zdroj: vlastní - autorka

Aqaba

Zdroj: vlastní - autorka

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Petra Lalahová, DiS

Obor: Management cestovního ruchu

Forma studia: kombinované

Název práce: Jordánsko – turistická destinace Středního východu

Rok: 2012

Počet stran textu bez příloh: 62

Celkový počet stran příloh: 21

Počet titulů české literatury a pramenů: 10

Počet titulů zahraniční literatury a pramenů: 0

Počet internetových zdrojů: 24

Vedoucí práce: Ing. Lucie Paulovčáková Ph.D